

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ
Μ. Σ. ΒΑΛΛΗΣ & Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ:

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ 'ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ',
ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
(ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
"ΧΑΡΑΥΓΗΝ,
ΜΥΤΙΛΗΝΗΝ

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

(Συνέχεια και τέλος).

Ι΄. Ο λόγος τοῦ Μελήτου και τοῦ Ἀνύτου.
— Ἡ δίκη ἄρχεται. Ὁ λιθωνωτὸς ἐκάη ἤδη ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὁ ἄρχων ἐφόρεσε τὸν ἐκ μυρσίνης στέφανον, οἱ δικασταὶ ἐκάθησαν ἐπὶ τῶν ξυλίνων βάθρων. Ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου ἄρχων ὁ βασιλεὺς, εἰς ὃν κατὰ νόμον ἀρχαιοτάτον ὑπῆγοντο αἱ θρησκευτικαὶ δίκαι, διατάσσει τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐγγράφου τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ἀπολογίας. Βαθεῖα σιγὴ ἐπικρατεῖ ἀνὰ τὸ συνέδριον. Οἱ θεαταὶ ἔχουσι *μὴν πνοήν*. Ποῦτος παρέρχεται ἐπὶ τὸ βῆμα τῶν ἀντιδίκων ὁ Μέλητος. Ἀγορεύει χειρονομῶν μὲ πολλὴν εὐφράδειαν. Ἐπιμένει πρὸ παντὸς εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐπεροδοξίας τοῦ Σωκράτους, τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον τῆς κατηγορίας κεφάλαιον, διατείνεται ὅτι εἶνε ἀγαθὸς καὶ φιλόπατρις καὶ ὅτι μόνον λόγοι φιλοπατρίας ὑπηγόρευσαν αὐτῷ τὴν ἐναντίον τοῦ φιλοσόφου καταγγελίαν. Ὁ λόγος αὐτοῦ ἀφίνει ψυχροὺς καὶ ἀπαθεῖς τοὺς δικαστάς, οἵτινες προθύμως θὰ ἔδιδον τὴν ψήφον ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου. Ἀλλὰ διαδέχεται αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Ἀνύτος. Ἐν βραχεῖ προομιῶ διακηρύττει ὅτι οὐδὲν προσωπικὸν πάθος τρέφει κατὰ τοῦ Σωκράτους καὶ ὅτι μόνον τὸ συμφέρον τῆς πόλεως ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν. Προϊὼν, λέγει, ὅτι ὁ ἀντίδικος ἠδύνατο ν' ἀποφύγη τὴν δίκην, ἐγκαταλείπων τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀφοῦ προέκρινε νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δικαστηρίου εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ θανατωθῇ. Ἡ ἀθώωσις αὐτοῦ ἔσται ὀλέθριον παράδειγμα εἰς τοὺς νέους οἵτινες ἐπιτηδεύοντες ὅσα ὁ Σωκράτης διδάσκει, πάντες παντελῶς θ' ἰ διαφθαροῦσιν! Τρίτος παρῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Λύκων προσθεῖς καὶ αὐτὸς εὐπρόσωπα ἐπιχειρήματα, ἄλλως τε καὶ δημαγωγὸς καὶ συκοφάντης τῶν φαυλοτάτων. Ἡ κατηγορία ἐπέρανε τὸ ἔργον αὐτῆς τὸ *ἐπίφθονον*!

ΙΑ΄. Ἡ ἀπολογία τοῦ Σωκράτους. Ὁ ἀνεξέταστος βλος. Τὸ προοίμιον. — Ἀλλ' ἡ ἀπολογία τοῦ φιλοσόφου δὲν ἠκούσθη εἰσέτι. Ἀναμένει αὐτὴν ἐναγωνίως τὸ δικαστήριον. Γαλήνιος καὶ ἀτάραχος παρέρχεται ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ πολὺς πρεσβύτης. Θὰ ὁμιλήσῃ τώρα ἀπὸ τοῦ

βήματος τῆς Ἡλιαίας οὐχὶ ἀτλῶς πρὸς τοὺς δικαστάς του, ὧν ἡ ἐτυμηγορία ἔσται εὐπρόσδεκτος εἰς αὐτὸν εἴτε εὐμενῆς εἴτε καὶ ἐναντία, — διότι κατὰ τὴν βαρυσήμαντον ἐκείνην ἡμέραν εἰς οὐδὲν ἠναντιώθη αὐτῷ ἡ ἐνδόμυχος φωνὴ τῆς συνειδήσεως — ἀλλὰ πρὸς τὰς γενεὰς τὰς ἐπερχομένας, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὀλόκληρον. Ἐχει βαθεῖαν ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς του. Πρεσβεύων ἀνέκαθεν, ὅτι ὁ *ἀνεξέταστος βλος ἦτο ἀνάξιος διὰ τὸν ἀνθρώπον*, ἔλαβεν ὡς σύμβολον τῆς ἀποστολῆς του τὸ θεῖον παράγγελμα τοῦ Δελφικοῦ μαντείου, τὸ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, ἀφιερῶσας τὸν βίον αὐτοῦ ὀλόκληρον εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν συμπολιτῶν του, ἐργασθεῖς ἀνεκδότως εἰς τὴν ἐπιτέλεισιν τοῦ προορισμοῦ του, ἵνα μὴ ἀπειθήσῃ εἰς τοῦ θεοῦ τὸ παράγγελμα. Πιστεύων εἰς τὴν ἀκαταγώνιστον δύναμιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀνέδειξε τὸν νοῦν καὶ τὸν ΛΟΓΟΝ ἀλάνθαστον κριτήριον τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ. Δὲν θὰ παράσχωμεν ἐνταῦθα πιστὴν καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς περιφήμου ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ του. Ὡσπερ παρῆδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν μνήμην τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν ὁ θεσπέσιος αὐτοῦ μαθητῆς, ὁ Πλάτων, πρόκειται ἡμῖν μνημεῖον ἀθάνατον εἰς τὸν διδάσκαλον, ὅστις πρῶτος ἐκήρυξεν εἰς τὸν κόσμον τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀπολύτου ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ. Διὰ τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς ἰσχυροὺς καὶ μεγαλόφρονας χαρακτῆρας, ἡ ἀνάγνωσις τοῦ πλατωνικοῦ τούτου συγγράμματος ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν καὶ ἀποτελεῖ καὶ νῦν ἔτι ἐντρούφημ' καὶ δίδαγμα προσφιλέστατον. Ἀλλ' ὀφείλει νὰ εἰσδύσῃ τις εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ φιλοσόφου, ἵνα κατανοήσῃ τὰ γενναῖα κα' ἰσχυρὰ ρήματα τῆς ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ.

«Τὶ μὲν ὑμεῖς ἐπάθετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀκροϊόμενοι τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, ἀγνοῶ. Ἐγὼ τοῦλάχιστον καὶ αὐτὸς σχεδὸν ἐλησμόνησα ἑμαυτόν. Τόσον πιθανὰ ἦσαν τὰ ἐναντίον μου ἐπιχειρήματα! Καὶ ὁμῶς οὐδὲν τούτων ἦτο ἀληθές.

Ἀπορῶ διατὶ μὲ ἀπεκάλεσαν δεινὸν ρήτορα καὶ ἐξήτησαν νὰ προφυλάξωσιν ὑμᾶς μὴ ἔξαπα-

τηθῆτε ὑπ' ἐμοῦ. Τὸ ἀναίσχυντον τοῦτο ψεῦδος θὰ ἐξελεγχθῆ παραχρῆμα ἐκ τῆς ἐμῆς ἀπολογίας. Ἄλλ' ἴσως δεῖν ῥήτορα ὀνομάζουσιν οὗτοι τὸν λέγοντα τὴν ΑΛΗΘΕΙΑΝ. Τότε ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶμαι ῥήτωρ ὅμοιος πρὸς αὐτούς. Παρ' ἐμοῦ λοιπὸν θὰ ἀκούσετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Δὲν θὰ εἶπω πρὸς ὑμᾶς λόγους κεκαλλιεπημένους. Εἶνε ἀπρεπὲς εἰς τὴν ἡλικίαν μου νὰ πλάττω λόγους, ὡσπερ μειράκιον, ἐνώπιον ὑμῶν θὰ μεταχειρισθῶ λοιπὸν τὴν συνήθη φράσιν καὶ τὴν συνήθη γλῶσσιν, τὴν ὁποίαν πάντοτε ἠκούσατε παρ' ἐμοῦ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ παρακαλῶ μῆτε νὰ ἀπορῆτε μῆτε νὰ θορυβῆτε ἀποδοκιμαστικῶς ἐπὶ τούτῳ.

Εἶμαι γέρον ἐξδομηκοντούτης καὶ πρώτην φοράν ἐμφανίζομαι ἐπὶ δικαστήριον. Εἶνε λοιπὸν παντελῶς ξένη πρὸς ἐμὲ ἡ δικαστικὴ φράσις. Ἄλλ' ὑμεῖς προσέχετε εἰς τοὺς λόγους μου, ἂν εἶνε δίκαιοι ἢ ὄχι. Διότι αὕτη εἶνε ἡ ἀρετὴ τοῦ δικαστοῦ, ἡ δὲ τοῦ ῥήτορος νὰ λέγῃ τὴν ΑΛΗΘΕΙΑΝ καὶ μόνην ταύτην».

ΙΒ'. Ἡ Μεγαλοφροσύνη τοῦ φιλοσόφου. Αἱ διαβολαὶ τῶν κατηγορῶν. Τὸ δικάζειν σπουδαιότατον πολιτικὸν προνόμιον τῶν Ἀθηναίων. Τὸ τραγικὸν μεγαλεῖον τοῦ Σωκράτους.

Ἴδου τὸ αὐτοσχέδιον καὶ ἄτεχνον προοίμιον τῆς ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ, τὴν ὁποίαν ἀπ' ἀρχῆς ἀχοι τέλους διαπνέει ἡ σωκρατικὴ πνοή, ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ γαλήνη, ἡ λεπτὴ εἰρωνεία, ἡ σοβαρότης, ἡ ἰσχυρὰ αὐτοπεποίθησις καὶ μάλιστα πάντων ἡ εὐγενὴς μεγαλοφροσύνη, ἧς ἔνεκεν δὲν κατεδέχθη νὰ ἐπικαλεσθῆ καὶ τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν ἢ ἐπιείκειαν τῶν δικαστῶν, διότι θὰ παρέβαινε τὰς ἀρχάς του καὶ θὰ κατέστρεφε τὸ μεγαλοπρεπὲς ἔργον τοῦ βίου του. Κατὰ τινὰ παράδοσιν ἀπέκρουσε τὸν ὑπὸ τοῦ ῥήτορος Λυσίου γραφέντα λόγον, προτιμήσας νὰ ἀποθάνῃ ὡς Σωκράτης ἢ νὰ σωθῆ ὡς Λυσίας. Εὐνόητον ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀπολογίας ἐξίγειρε μᾶλλον τὴν δυσμένειαν τῶν δικαστῶν εἰθισμένων εἰς κολακείας καὶ παθητικὰς ἐπικλήσεις εἰς οἶκτον, ἅς οὐδ' αὐτοὶ οἱ μέγιστοι καὶ ἰσχυρότατοι τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἷος ὁ Περικλῆς, ἀπέφυγον νὰ μεταχειρισθῶσιν. Ἡ μεγαλοφροσύνη τοῦ γέροντος φιλοσόφου ἐφάνη ὡς ὕβρις αὐτόχρημα καὶ περιφρόνησις πρὸς τοὺς νόμους τῆς πόλεως καὶ πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ πλήθους, ὅπερ ζηλοτύπως ἀντείχετο τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ προνομίων. Καὶ τοῦτο δισχυρίσθησαν οἱ κατηγοροὶ, παραστήσαντες τὸν Σωκράτη ὡς ἐχθρὸν τῆς δημοκρατίας, ὡς διδάσκοντα τοὺς νέους τὴν πρὸς τοὺς καθεστῶτας νόμους ὀλιγωρίαν, ὡς βιαίους καὶ ἀλαζόνας αὐτοὺς διὰ τῆς διδασκαλίας ταύτης ποιοῦντα, ὡς ὑπέρφρονας καὶ ὑβριστὰς τῶν γονέων τοὺς ἑαυτοῦ ὁμιλητὰς ἀπεργαζόμενον, ὡς θεοποιοῦντα μόνον οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν. Τὸ δικάζειν ἦτο τὸ σπουδαιότατον τῶν πολιτικῶν προνομίων τῶν Ἀθηναίων, οἷτινες ἔβλεπον προθύμως τοὺς μεγάλους αὐτῶν

ἄνδρας κλίνοντας τὸν αἰχένα ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ ἱκετεύοντας καὶ ἐπικαλουμένους τὸν οἶκτον τῶν δικαστῶν καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ παιδιά αὐτῶν τὰ ἀνήλικα καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς καὶ συνηγόρους. Οὐδὲν τούτων ἠξίωσε νὰ πράξῃ ὁ Σωκράτης οὐχὶ *αὐθαδῶς*, ὡς διεκήρυξεν ἐπὶ δικαστηρίου, πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν φερόμενος, ἀλλ' «*ἵνα μὴ κατ' αἰσχύνῃ τὸ φρόνημα καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως*». Ἡ κοινὴ γνώμη, εἶπεν ἀπολογούμενος περὶ τούτου, καλῶς ἢ κακῶς — ἀδιάφορον — ἀτοδέχεται ὅτι ὁ Σωκράτης διαφέρει ὅπωςδήποτε τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἶνε ΣΟΦΟΣ. Ἄν λοιπὸν οἱ διαπρέποντες τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ σοφίᾳ ἢ ἀνδρείᾳ ἢ οἰαδήποτε ἄλλῃ ἀρετῇ δὲν θὰ διστάσωσι νὰ προσφύγωσιν εἰς τὰ τεχνάσματα ταῦτα καὶ τὰς εὐτελεῖς κολακείας, τὸ θέαμα τοῦτο προσιάπται αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος καὶ ἀδοξίαν εἰς τὴν πόλιν. Οἱ ἐπιφανέστατοι λοιπὸν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ἀξιούμενοι τῶν μεγίστων τιμῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν γυναικῶν; Οἱ δικασταὶ ἄρα πρέπει νὰ καταψηφίζωσι τοὺς τοιοῦτους, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν εἰς οὐδένα νὰ ἀναβιβῆσθῃ ἐπὶ τὸ βῆμα τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα καὶ νὰ ποιῇ καταγέλαστον τὴν πόλιν. — Ταῦτα λέγων καὶ διατεινόμενος ἐν τῇ κρισιμωτάτῃ στιγμῇ τοῦ βίου του ὁ φιλόσοφος πρὸς τοὺς δικαστὰς, δὲν ἀγνοεῖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὅτι δίσταται ἐκ διαμέτρου πρὸς τὰς γνώμας καὶ δοξασίας καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ *αἰσθητά* τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἐν τούτῳ δὴ ἐγκεῖται τὸ *τραγικὸν μεγαλεῖον* τοῦ χαρακτήρος του, ὅτι πρὸ τῶν μεγίστων κινδύνων προέκρινε νὰ μὴ ἀπαρηθῆ τὸς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἐπρέσβευε καὶ ἐδίδαξε δι' ὅλου τοῦ βίου του, διότι αὐτὰς ἐθεώρησε ὡς τὸ τιμαλφέστατον τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν. Καὶ εἶνε μεγαλοπρεπὲς τὸ θέαμα τοῦτο τοῦ ΣΟΦΟΥ παλαίοντος πρὸς τὸν κόσμον ἐν ἐπιγνώσει τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς του!

ΙΓ'. Ἡ σοφία τοῦ Σωκράτους καὶ ἡ ὑψηλὴ ἀποστολή του. Ὁ χρησμὸς τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου. —

Τὸ σῶμα τῆς ἀπολογίας διήρπασεν εἰς δύο μέρη. Εὐθύς μετὰ τὸ προοίμιον λέγει ὅτι ἔχει διττοὺς κατηγοροὺς, τοὺς παλαιούς, οἷτινες διέδωκαν περὶ αὐτοῦ τὴν φήμην ὡς «*σοφιστοῦ καὶ ἀθέου*» φυσιοδίφου, καὶ τοὺς νῦν, τοὺς περὶ Ἄνυτον καὶ Μέλητον. Τοὺς πρώτους θεωρεῖ ὑπὸ τινὰ ἔποψιν φοβερωτέρους τῶν παρόντων. Ὅφειλε ἄρα νὰ ἀπολογηθῆ πρὸς τὰς κατηγορίας ἐκείνων. Τὴν μακροχρόνιον ταύτην διαβολὴν θὰ προσπεθήσῃ τώρα ἐν βραχυτάτῳ μορίῳ ἡμέρας νὰ ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς τῶν δικαστῶν, ἂν τοῦτο θὰ εἶνε *βέλτιον* καὶ δι' ΑΥΤΟΝ καὶ δι' ἐκείνους. Δὲν ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ἔργον εἶναι χρολεπόν. Ἄλλ' ὅμως ἐπιτρέπων τοῦτο εἰς τοῦ ΘΕΟΥ τὴν ΕΥΜΕΝΕΙΑΝ, ἐπιλαμβάνεται τῆς ἀπολογίας πειθόμενος εἰς τὸν νόμον. «*Ἴσως θὰ ἐρωτήσῃ τις τῶν ἀκροατῶν μου. Ὡς Σώκρατες, πόθεν αἱ ἐναντίον σου διαβολαί; Πῶς*

ἦτο δυνατόν νὰ διαδοθῆ τοιαύτη φήμη καὶ λόγος περὶ σοῦ, ἂν μὴ τι ἄλλοιον ἢ οἱ πολλοὶ ἔπραττες καὶ ἐδίδασκες; Λέγε, ἵνα μὴ αὐτοσχεδιάζωμεν περὶ σοῦ. — Ἀκούσατέ μου λοιπὸν πᾶσαν τὴν ΑΛΗΘΕΙΑΝ.

Εἰς ἐμέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ΣΟΦΙΑΝ τινὰ ἀπεδόθη τοῦτο τὸ ὄνομα, τὴν μόνην ἴσως ὀρθῶς ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ σοφίαν ὑπάρχουσαν, διότι ταύτην ἴσως γινώσκω, καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ θορυβήσετε ἂν παράσχω ἡμῖν μάρτυρα τῆς ἐμῆς σοφίας ἀξιόχρεων τὸν ΘΕΟΝ τὸν ἐν Δελφοῖς, ὅστις μὲ ἀνεκήρυξε σοφώτατον. Ἀλλὰ θέλετε νὰ μάθητε πόθεν ἢ κατ' ἐμοῦ διαβολή; — Τοῦτο μέλλω νὰ εἶπω, καὶ προσέξατε παρακαλῶ. Διανοούμενος ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ ψεύδεται ὁ Θεός, ἐπειράθην νὰ λύσω τὸ ΑΙΝΙΓΜΑ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἡμην βαθύτατα πεπεισμένος ὅτι *εἰς οὐδὲν ἤμην σοφός*. Ἐγράψην λοιπὸν ἐπὶ τὴν *ἐξέτασιν* τῶν ἄλλων, ἵνα ἐξελέγξω τὸν χρησιμὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποδείξω σαφῶς τὴν ἐμὴν ἀγνοίαν. Προσῆλθον εἰς πολιτικούς, ρήτορας, ποιητάς, χειροτέχνας. Πάντες ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν σοφοί, μηδαμῶς ὄντες, ἀλλ' ἐγὼ τοῦλάχιστον εἶχον ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΝ τῆς ΑΓΝΟΙΑΣ μου, καὶ κατὰ τοῦτο διέφερον αὐτῶν. Ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης πλάνης καὶ ἐξετάσεως ἐγεννήθησαν ἐναντίον μου πολλαὶ ἀπέχθειαι καὶ βαρύνταται τῷ ὄντι καὶ ἄλλαι διαβολαί. Ἐκ ταύτης μοὶ ἀπεδόθη καὶ τοῦ ΣΟΦΟΥ ἡ προσηγορία. Καὶ ἐλυπούμην μὲν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ὁμως ὄφειλον νὰ μὴ ἀπειθῆσω *εἰς τὸν Θεόν*. Φαίνεται, ὦ ἄνδρες, ὅτι ὁ Θεὸς τῷ ὄντι εἶνε ΣΟΦΟΣ, καὶ ὅτι διὰ τοῦ χρησιμοῦ τούτου ἐννοεῖ ὅτι ἡ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΟΦΙΑ εἶνε μηδαμινή, ἢ μικροῦ λόγου ἀξία. Ὁ Θεὸς μετεχειρίσθη ὡς παράδειγμα τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἵνα δείξῃ, ὅτι οὗτος εἶνε σοφώτατος, ὅστις, ὅπως ὁ Σωκράτης, κατενόησεν ὅτι κατ' οὐδὲν τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ἀξίος πρὸς ΣΟΦΙΑΝ. Τούτου ἕνεκα ἀείποτε περιέρχομαι ζητῶν νὰ εὔρω καὶ ἐκ τῶν ξένων καὶ ἐκ τῶν συμπολιτῶν μου τὸν σοφώτερον, καὶ ἐξελέγξω αὐτόν, ἂν νομίζῃ ὅτι εἶνε σοφός, εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὑπακούων. Ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας δὲν ἠδυνήθην νὰ πράξω τι ἀξίον λόγου οὔτε ἐκ τῶν τῆς πόλεως, οὔτε ἐκ τῶν ἐμῶν πριγκμάτων, ἀλλ' εἶμαι ἐν μυρία πενία διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ἰδού, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ τὰ ἀφανῆ αἰτία τῆς ἱναντίον μου διαβολῆς».

Τὸ μέρος τοῦτο τῆς ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ, τὸ σπουδαιότατον ἀληθῶς, εἶνε καὶ τὸ μάλιστα ἀντιλεγόμενον. Ὁ πολυθρύλητος χρησμὸς τῆς Πυθίας, ὑπῆρξεν ἄρα γε ἡ ἀφειρηρία τῆς ἀποστολῆς τοῦ Σωκράτους; Ἀλλ' ὁ χρησμὸς οὗτος ἐδόθη ἀναμφιβόλως καθ' ὃν χρόνον ὁ μαντικός καὶ δαιμόνιος Ἀθηναῖος ἦτο ἤδη ὀνομαστός ἐπὶ ΣΟΦΙΑ καὶ περιώνυμος ἐν τοῖς Ἑλλησιν. Ἀλλ' ἴσως τότε πρῶτον κατενόησε βαθύτερον τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Ὁ χρησμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, πρὸς ὃν ἔτρεφε βαθύτατον σεβασμὸν ὁ θεσπέσιος φιλόσοφος, περιέλαμψεν ἰσχυρῶς τὰς φρένας καὶ τὴν ψυχὴν του. Ἀνασκοπῶν τώρα δημοσίᾳ ἐνώλιον τῶν

συμπολιτῶν του τὸ μακρὸν τοῦ βίου του στάδιον, ἀπέδωκεν εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ κέλευσμα *ὅτι αὐτὸς ἀπὸ προφητικῆς τινος μαντείας* τῆς ψυχῆς του, ἀνεπιγνώστου τὸ πρῶτον, ἔσπευσεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπιτελέσῃ. Τὸ ρῆμα τοῦ Θεοῦ ἐπεσφράγισεν εἶτα τὸ ἔργον τῆς παιδευτικῆς του διδασκαλίας.

ΙΔ': *Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, καθεύδοντες διατελοῖτε ἂν τὸν λοιπὸν βίον, εἰ μὴ τινα ἄλλον ὁ Θεὸς ἐπιπέμψει κηδόμενος ὑμῶν. — Ἡ ψηφοφορία. —*

Οὕτως ἐξηκολούθησεν ἀπολογούμενος ἄ·ευ ρητορικῶν ἀποστρεφῶν, διακοπτόμενος ζωνηρῶς ὑπὸ τοῦ Μελήτου, ὃν ἐπὶ μᾶλλον ἐξόργισεν ἡ ρητορικὴ του ἀποτυχία καὶ ὁ ἔλεγχος τοῦ Σωκράτους. Ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου του εἶπε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους: Ἐὰν μὲ ἀποκτείνετε, ὦ ἄνδρες, δὲν θὰ βλάψετε ἐμέ, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτούς. Ἐμὲ ἀναμφιβόλως οὔτε ὁ Ἄνυτος, οὔτε ὁ Μέλητος δύναται νὰ βλάψῃ. Ὅχι! δὲν εἶνε θεμιτόν, δὲν εἶνε ὀσιον, ἀνὴρ βελτίων νὰ βλάπτεται ὑπὸ χειροτέρου. Κακὸν μέγα εἶνε μόνον ἡ ΑΔΙΚΙΑ καὶ τοῦτο ἐπιζητεῖ νῦν ὁ Ἄνυτος καὶ ὁ Μέλητος. Ἀλλὰ φοβοῦμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἁμαρτήσετε εἰς τὴν *εὐεργεσίαν* τοῦ Θεοῦ, ἐὰν μὲ καταδικάσετε! Ὁ Θεὸς μὲ ἐξάπεστειλε, νομίζω, ὅπως ἐξεγείρω ἀπὸ τοῦ ληθάργου τὴν ἡμετέριαν πόλιν. — Καὶ προσέθηκε μαντικῶς τὰ περιζήτητα ρήματα: Ἐξοργισθέντες μὲ ἀποκτείνετε, τοιοῦτον ὄντα, *καθεύδοντες θὰ διατελήτε τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄχρι οὗ ἄλλον τινὰ ἐξαποστείλῃ ὁ Θεός, κηδόμενος ὑμῶν.* — Ἡ μεγαληγορία αὕτη ἐξηρέθισε τοὺς δικαστάς, μηδέποτε εἰθισμένους εἰς τοιαύτην γλῶσσαν. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ὁ φιλόσοφος προσεπάθησεν νὰ προφυλάξῃ τοὺς ἑαυτοῦ συμπολίτας ἀπὸ τοῦ ἀδικήματος. Δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον, διεκήρυξεν! Ἐὰν μὲ ἀθώωσετε, ἀλλ' ἅμα μοὶ ἀπαγορεύσετε νὰ ἐπιτελῶ τὸ ἔργον μου. θὰ ἀποκριθῶ: Ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Τιμῶ ἀληθῶς καὶ ἀποδέχομαι ὑμᾶς, ἀλλὰ θὰ πειθαρχήσω εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μᾶλλον ἢ εἰς τὸν ὑμέτερον καὶ οὐδέποτε θὰ παύσω φιλοσοφῶν καὶ παρακελευόμενος τοὺς συμπολίτας μου πρὸς τὴν ἀρετὴν. Καὶ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐμὴ *ὑπηρησία* εἶνε τὸ μέγιστον ἀγαθόν, ὅπερ ὁ Θεὸς ἐχορήγησεν εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν. — Ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις τὸ δικαστήριον ἀνεδόθησεν! Ἀλλ' ὁ φιλόσοφος προσέθηκεν ἀτάραχος: Δὲν θὰ ἵκετεύσω ὑμᾶς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Ἐργον τοῦ δικαστοῦ εἶνε νὰ κρίνῃ τὰ δίκαια. Ἐργον τοῦ κρινομένου νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ πείθῃ. Οὔτε ὑμεῖς πρέπει νὰ χαρισθῆτε, οὔτε ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ παραβῆτε τὸν ὄρκον, ὃν ὠμόσατε. Οὔτε δι' ἐμὲ οὔτε δι' ὑμᾶς εἶνε εὐσεβὲς τοῦτο, καὶ ἄλλως καὶ διότι ἐνάγομαι ἐπὶ ἀσεβείᾳ, ὑπὸ τοῦ Μελήτου. Πιστεύω ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰς τοὺς ΘΕΟΥΣ, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, καὶ εἰς τὴν ΠΡΟΝΟΙΑΝ τοῦ Θεοῦ πρῶτον καὶ ἐπει-

τα εἰς ὑμᾶς ἐπιτρέπω τὴν κρίσιν, ἥτις καὶ δι' ἐμὲ ὡσαύτως καὶ δι' ὑμᾶς μέλλει νὰ εἶνε ἡ ΑΡΙΣΤΗ!

Οὕτως ἐπέρανε τὴν ἀπολογία! Ἐγείρονται ἤδη ἀπὸ τῶν βάθρων οἱ δικασταὶ καὶ ρίπτουσιν ἕκαστος τὴν ψήφον εἰς ἀφορεῖς δύο ἐπὶ τραπέζης πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Προέδρου κειμένους. Διακόσιοι καὶ εἴκοσι ἐψήφισαν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, διακόσιοι ὀγδοήκοντα ἐναντίον αὐτοῦ. Ὁ Σωκράτης ἐκηρύχθη ἔνοχος ἀρεθείας μὲ πλειονοψηφίαν τριάκοντα ψήφων. Ὁ Ἄνυτος ἐθριάμβευσεν!

ΙΕ. Τιμῶμαι τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως.
Ὁ θάνατος ἀγαθόν. — Ἄλλ' ἐπακολούθει ἡ δραματικὴ σκηνὴ τοῦ καθορισμοῦ τῆς ποινῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κατηγορουμένου. «Τίμημα Θάνατος» — ἔφερον ἡ γραφὴ τοῦ Μελήτου. Κατὰ τὸ ἀδικὸν δίκαιον ὁ κατηγορούμενος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀντιπροτείνῃ αὐτὸς τὴν ποινὴν, πρόστιμον ἢ ἔξοριαν. Ὁ γηραιὸς διδάσκαλος ἀνιέστη εἰς τὰς παραλήσεις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων, καὶ συνήνεσε μὲν ἐπὶ τέλους νὰ προτείνῃ τρισχιλίας δραχμὰς ἐπὶ τῇ ἐγγυήσει τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων ὁμιλητῶν, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρότερον διεμαρτυρήθη ἐντόνως πρὸς τοὺς δικαστὰς διὰ τὸ ἀδίκημα, εἰπὼν ὅτι ἔκρινεν ἑαυτὸν ἄξιον τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως, τῆς τιμῆς δὴλον ὅτι ἦν ἐχορήγουν εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς πόλεως. Ἡ γλῶσσα αὕτη ἐξώργισε τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες εἰς τὴν ἀρνησιν τοῦ κατηγορουμένου νὰ ὑποταχθῇ εἰς τοὺς νόμους διεῖδόν βαρεῖαν *περιφρόνησιν* πρὸς τὴν *ἐτυμηγορίαν* τοῦ *δικαστηρίου*. Εἰς τὴν ψηφοφορίαν, ἥτις ἐληκολούθησεν ἕτεροι ὀγδοήκοντα προσετέθησαν εἰς τοὺς καταψηφίσαντας.

Τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην ἀπεδέχθη ἐν πληρεστάτῃ γαλήνῃ ὁ γηραιὸς φιλόσοφος. Τὸ γεγονός, εἶπε, δὲν ἦτο *ἀνέλπιστον* δι' αὐτόν. Πρὸς τοὺς καταψηφίσαντας αὐτοῦ ἐφώνησεν: Δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς χρόνος καὶ θὰ κατακριθῆτε, ὡς ἄνδρες, ὑπὸ τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ὀνειδίζωσιν ὑμᾶς. Θὰ εἰπωσιν: ὅτι ἐφρονέυσατε τὸν Σωκράτην, ἄνδρα σοφόν. Διότι, ναί, θὰ μὲ ὀνομάσωσιν οὕτω, ἂν καὶ δὲν εἶμαι σοφός. Ὀλίγον χρόνον ἂν περιμένετε, ὁ θάνατος αὐτοῦ θὰ ἐλήρχετο αὐτόματος. Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἐκφύγῃ τις τὸν θάνατον, ἀλλὰ τὴν ΑΔΙΚΙΑΝ καὶ τὴν μοχθηρίαν. Μετὰ τὸν θάνατόν μου θὰ ἐπέλθῃ εὐθὺς ἐφ' ὑμᾶς ἡ τιμωρία. Πλείότεροι θὰ εἶνε οἱ ἐλέγγοντες ὑμᾶς ὅτι δὲν ζῆτε ΟΡΘΩΣ.

Παρεμύθησεν εἶτα τοὺς ἀληθεῖς αὐτοῦ δικαστὰς, τοὺς *ἀποψηφίσαντας*, ὡς πρὸς φίλους καὶ οἰκείους διαλεγόμενος περὶ τοῦ θανάτου, ὅτι ὀφείλουσι νὰ εἶνε εὐέλπιδες πρὸς αὐτόν καὶ διεκήρυξεν: ὅτι «οὐδὲν κακὸν εἶνε δυνατόν νὰ πάθῃ ἄνηρ εὐσεβῆς καὶ δίκαιος, οὔτε ἐν τῇ ζωῇ, οὔτε μετὰ θάνατον. Ὁ θεὸς θὰ *προνοήσῃ* περὶ αὐτοῦ». — Ὡς πρὸς αὐτόν, εἶπε, φαίνεται ὅτι εἶνε *ἀγαθόν*. Θὰ εἶνε θανμαστὴ ἢ εὐδαιμονία αὐτοῦ, ἂν ἐξακολουθήσῃ ἐν Ἄδου φιλοσοφῶν μετὰ τῶν ἡρώων καὶ τῶν ἀποθανόντων διὰ κρίσιν ἄδικον. Οἱ ἐκεῖ κριταὶ εἶνε δικαιότεροι τῶν

ἐνθάδε καὶ δὲν θὰ καταδικάσωσιν αὐτὸν εἰς θάνατον διὰ τοῦτο. Ἄλλ' εἶνε ὄρι νὰ ἀπέλθῃτε, ὡς ἄνδρες, ὑμεῖς μὲν πρὸς τὴν ζωὴν, ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν θάνατον. Πότερον τούτων εἶνε ΒΕΛΤΙΟΝ, ἄδηλον παντί, πλὴν εἰς τὸν ΘΕΟΝ μόνον!

Ἡ ἀπολογία ἐπερατώθη.

Ἐν Κυδωνίαις

Ι. Ολύμπιος.

PONTE DEI SOSPIRI

Περασμένα μεσάνυχτα
 Μαῦρο σκότος, βιδιὰ
 Καὶ κοιμᾶται στὴν κλίνη της
 Τὴν ὑγρὴ ἢ Βενετία.

Ἀφιγκριέμαι ψιθύρισμα
 Στὰ νεκρὰ τὰ νερά...
 Μὴ κανένα στὴν ὄψι τους
 Μαῦρο φεῖδι γλιστροῦ;

Ἄ, εἶν' ἡ γόνδολα πῶρχεται
 Στὴν πυκνὴ σκοτεινιά
 Ἀπαλὰ φεύγει καὶ ὑποπτα
 Μοιάζει νύχτας φανηῖ.
 Ὁ γονδολιέρης παράξενα
 Τραγουδάει στὴ σιγή.
 Λές, φοβᾶται ἀπ' τὰ χεῖλη του
 τὸ τραγοῦδι νὰ βγῇ.

Τῶν καὶμῶν τώρα κάτωθε
 Τὸ γεφύρι περνᾷ
 Μαύρη μέσ' στὸ τρισκότειδο
 Ρίο χάθη ξανά.

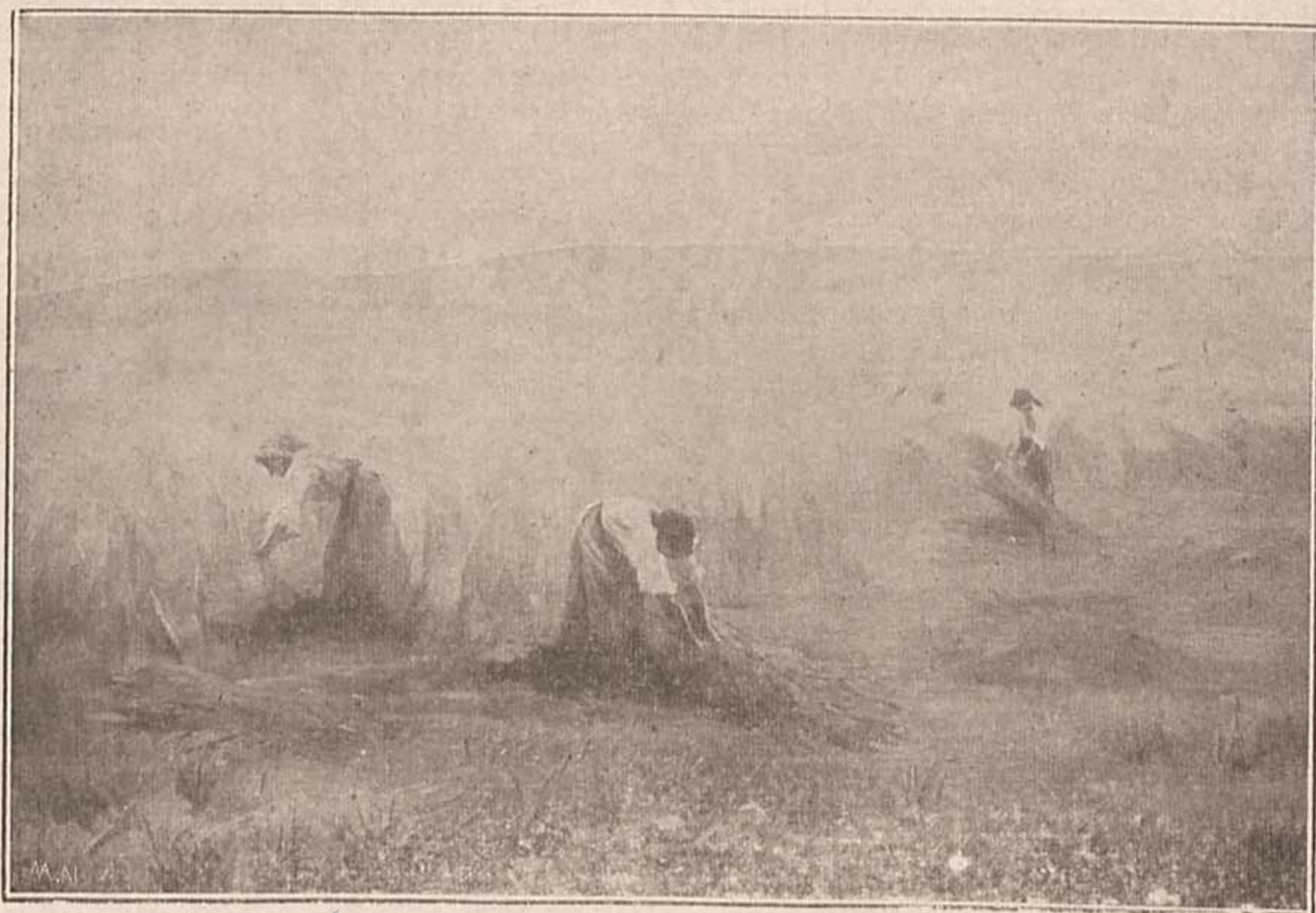
Κ' ἕνας δόλιος ποῦ σάπισε
 Ἐστὴν ὑγρὴ φυλακὴ
 Ἀπ' τὸ ὑπόγειο ῥίχνοντας
 Μιὰ ματιὰ νεκρική,

Λαχταρᾷ νὰ ἦτο ἡ γόνδολα
 Νεκροκράδατον ἀγκάλῃ
 Καὶ ἡ στροφή τὰ νεκρώσιμα
 Ποῦ ὁ παπᾶς θὰ τοῦ ψάλῃ.

Βενετία, 1907.

Κ. Α. Κωνσταντινίδης.

ΘΕΡΟΣ (Έργον Β. Ίθακησίου).

Φρ. Νίτσε

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

(Τοῦ φίλου Δ. Π. Ἀλβανοῦ).

Εἶναι νύχτα: Οἱ πηγές ποῦ ἀναβροῦνε ὑψώ-
νουνε, τώρα, τὴ φωνή τους πρὸ ἀψηλῆ. Καὶ ἡ
ψυχὴ μου, πηγὴ εἶναι, κι' αὐτὴ, ποῦ ἀναβρεῖ.

Εἶνε νύχτα: Ξυπνοῦνε, τώρα, ὅλα τὰ τραγοῦ-
δια τῶν ἐρωτεμένων. Καὶ ἡ ψυχὴ μου, τραγοῦδι
ἐρωτικὸ εἶνε κι αὐτὴ.

Ἔχω μέσα μου κάτι ποῦ δὲ σβύνει καὶ ποῦ
νὰ σδίση δὲν μπορεῖ καὶ ποῦ θέλει νὰ ὑψώση
τὴ φωνή του. Νοιώθω μέσα μου μιὰν ἀποθυ-
μιὰν ἐρωτιάριχη ποῦ μιλεῖ κι αὐτὴ τὴ γλῶσσι
τῆς ἀγάπης.

Εἶμαι φῶς: ὦ! ἄς ἤμουνα νύχτα! Μὰ εἶμαι
σκεπασμένος ἀπὸ φῶς καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ μονα-
ξιά μου.

Ῥιμέ! γιατί νὰ μὴν εἶμαι ἴσχιος καὶ σκο-
τάδια! Πῶς θ'ἀσθυνα τὴ δίψα μου στὰ βυζιά
τοῦ φωτός!

Καὶ σᾶς ἀκόμα, θὰ σᾶς βλογοῦσα, ἀστρου-
λάκια σπιθόβολα, πυγολαμπίδες τοῦ οὐρανοῦ!
καὶ θὰ εὐφραινόμουνα μὲ τὸ φῶς ποῦ θὰ μοῦ
δίνατε.

Μὰ ἐγὼ ζῶ μὲ τὸ δικό μου τὸ φῶς, ρουφῶ
ἀτὸς μου τὶς φλόγες ποῦ πετιοῦνται ἀπὸ μένα.

Τὴ γὰρ τῶν ὄποιων πέρνουνε δὲν τὴν ἐξέσω
καὶ συχνὰ νειρείτη/α πῶς κλέφτοντας, δοκιμά-
ζει κανεὶς ἡδονὴν ἀκόμα πρὸ μεγάλη πρὸ πέρ-
νοντας.

Τὸ χέρι μου δὲν ξεκουράζεται ποτὲ ἀπὸ τὸ
δόσε-δόσε καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ φτώχεια μου· ἡ ζού-
λια μου, εἶνε ποῦ βλέπω μάτια γεμάτα προσδο-
κία καὶ νυχτιές ποῦ τὶς φωτίζει ἡ ἀποθυμία.

Ῥ μιζέρια τῶν ὄποιων δίνουνε! ὦ σκοτει-
νιασμα τοῦ ἡλίου μου! ὦ ἀποθυμιά τοῦ νὰ ποθῶ!
ὦ πείνα φαγώτρα καὶ μέσα στὸ χορτασμό σου!

Πέρνουνε αὐτοὶ ὅ,τι τοὺς δίνω: μὰ τὶς ψυχές
τους ἄραγε νὰ τὶς ἀγγίξω; Ἀνάμεσα στὸ δόσε
καὶ στὸ πάρε «χάσμα ἐστήρικται»· καὶ ὁ λάκκος
ὁ πρὸ μικρὸς εἶνε κι ὁ πρὸ δύσκολος στὸ γιό-
μισμα.

Ἡ ὁμορφιά μου γεννοβολᾷ πείνα: Θέλω νὰ
βλάψω ἐκείνους ποῦ φωτίζω· λαχταρῶ νὰ λη-
στεψῶ ἐκείνους ποῦ γιομίζω μὲ τὰ δῶρα μου:
— ἔτσι ἐγὼ διψῶ γιὰ κακία.

Θέλω νὰ τραβῶ ξοπίσω τὸ χέρι, τὴ στιγμή ποῦ
τὸ ἀπλώνω· νὰ διστάζω, σὰν ποῦ διστάζει ὁ
κατοράχτης καὶ τὴν ὥρα ποῦ πέφτει ἀκόμα: —
ἔτσι ἐγὼ διψῶ γιὰ κακία.

Τὰ πλούτη μου τέτιες ἐκδικήσεις μελετοῦνε:
τέτιες διαβολιές γεννᾷ ἡ μοναξιά μου.

Ἡ εὐτυχία ποῦ δοκίμαζα δίνοντας, μὲ τὸ δόσε
δόσε, ἀπέθανε καὶ ἡ ἀρετὴ μου κουράστηκεν
ἀτ' ἀτῆ της καὶ ἀπὸ τὴν ἀφθονία της!

Ῥ οἷος πάντα δίνει κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὴ

ντροπαλοσύνη του· εκείνος ποῦ πάντα μοιράζει, καταντᾷ νὰ βγάλῃ ρόζους στὰ χέρια καὶ στὴν καρδιά, μὲ τὸ μοίραζε μοίριζε.

Τὰ μάτι μιν δὲ δακρύζουνε πιά μπροστὰ στὴ ντροπὴ τῶν ὁποίων ἱκετεύουνε· τὸ χέρι μου ἔγινε πάρα πολὺ σκληρὸ καὶ δὲν αἰσθάνεται τὸ τρεμούλιασμα τῶν γιομάτων χειρῶν.

Τί νὰ ἔγιναν τὰ δάκρυα τῶν ματιῶν μου καὶ τὸ χνοῦδι τῆς καρδιάς μου; Ὡ μοναξιά τῶν ὁποίων δίνουνε! Ὡ σιωπὴ τῶν ὅσων λάμπουν!

Ἡλιοι πολλοὶ διαβαίνουνε μέσα στὸν ἔρημο τὸν οὐρανό· μιλεῖ τὸ φῶς τους σὲ κάθε τι ποῦ εἶνε σκοτάδι, — γιὰ μένα μονάχα σωπαίνουνε.

Ὡμέ! τέτια ἢ ὄχιρηται τοῦ φωτός γιὰ ὅ,τι λάμπει! Ἀσπλαχνα, τραβάει τὸ δρόμο του.

Ἄδικοι, ἀπ' τὴ βίβια τῆς καρδιάς; τους, σὲ κάθε τι ποῦ λάμπει, ψυχροὶ στοὺς ἥλιους — ἔτσι ὅλοι οἱ ἥλιοι τραβοῦνε τὸ δρόμο τους.

Σὰν τὴ φουρτοῦνα, πετοῦνε οἱ ἥλιοι ἀπάνου στὸ διάβα τους· τέτοιος ὁ δρόμος τους. Ἀκολουθοῦνε τὴ θέλησή τους τὴν ἀκλόνητη, νὰ γιὰτι εἶνε ψυχροί.

Ὡ! σ'ἴς μονάχα, οἱ σκοτεινοὶ καὶ οἱ νυχτερινοὶ δημιουργεῖτε τὴ ζεστασιὰ μὲ τὸ φῶς! Ὡ! σεῖς μονάχα πίνετε τὸ γάλα τὸ δυναμωτικὸ ἀπ' τὰ βυζιά τ'οῦ φωτός!

— Ὡμέ! παγωνιὰ γύρω μου, τὸ χέρι μου καίεται ἀγγίζοντας πάγους! Ὡμέ, νοιώθω δίψα μέσα μου, ποῦ τὴν κάνει πιὸ τρανὴ ἢ δίψα ἢ δική σας!

Εἶνε νύχτα: ἀλοίμονο! γιὰτι ἐγὼ νὰ πρέπει νὰ εἶμαι φῶς! καὶ δίψι γιὰ κάθε σκοτάδι! καὶ μοναξιά!

Εἶνε νύχτα: ἡ ἀποθυμία μου ξετηδᾷ, τώρα, σὰν πηγὴ — ἡ ἀποθυμία μιν θ'λεῖ νὰ ὑψώσῃ τὴ φωνή της.

Εἶνε νύχτα: οἱ πηγὲς ποῦ ἀναδρουῦνε ὑψώνουνε, τώρα, τὴ φωνή τους πρὸ ἀψηλῆ. Καὶ ἡ ψυχὴ μου πηγὴ εἶνε, κι' αὐτὴ, ποῦ ἀναδρεῖ.

Εἶνε νύχτα: ξυπνοῦνε, τώρα, ὅλα τὰ τραγούδια τῶν ἐρωτεμένων. Καὶ ἡ ψυχὴ μου τραγοῦδι ἐρωτικὸ εἶνε κι' αὐτὴ.

Ἔτσι τραγουδοῦσεν ὁ Ζιρτιούστρας.

Χρύσης Ἀνθέμης.

Arthur Brisbane.

Ἡ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ

[Ὁ Ἄρθουρ Μπρίσμπαν, ἀρχισυντάκτης τῆς μεγάλης λαϊκῆς Ἐφημερίδος τῆς Νέας Ὑόρκης (New York Journal) εἶνε ὁ ἀριστα πληρωνόμενος δημοσιογράφος τοῦ κόσμου ἔχων ἐτήσιον μισθὸν 50.000 δολλαρίων, ἤτοι 250.000 φράγκων.

Ὅσακις δὲν καταγίνεται μὲ τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ κομματικὰ γράφει ἀπαράμιλλα. Τὰ γραφόμενά του χαρακτηρίζει ἀσυνήθης ζωηρότης καὶ δύναμις ἐκφράσεως· εἶνε αὐτόχρημα φιλολογικὸι ἀδάμαντες. Ἐλάχιστον δεῖγμα τῆς δεινότητος τοῦ καλάμου του ἀποστέλλω χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Χαραυγῆς» τὴν παρὰ πόδας μετάφρασιν:]

Καιὲν πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶνε τόσο σπουδαῖον ὅσον ἡ γέννησις ἐνὸς βρέφους.

Ἐπὶ τοῦ πλανήτου τὸν ὁποῖον κατοικοῦμεν συγκροτοῦνται μεγάλαι μάχαι. Ἄλλοι κερδίζουν, ἄλλοι χάνουν. Ἐθνη ἀκμάζουν καὶ παρακμάζουν. Θρησκείαι ἔρχονται καὶ παρέρχονται. Πολυάνθρωποι πόλεις, σήμερον ἀνθοῦσαι, αὔριον μεταβάλλονται εἰς ἐρείπια ἢ ἐξαφανίζονται παντελῶς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Καὶ ὅλων τῶν γεγονότων τούτων ὁ αἰώνιος Πακτωλὸς τῶν βρεφῶν εἶνε ἡ οὐσιώδης αἰτία. Γνωρίζει πολὺ ὀλίγον τὴν ἀληθῆ ζωὴν, τὴν πραγματικὴν εὐτυχίαν, τὴν ὑψίστην ἀφοσίωσιν· ἐκεῖνος ὅστις δὲν ἠτύχησε νὰ ἴδῃ ἰδίους ὄμμασι καὶ νὰ χαιρετίσῃ τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς βρέφους εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τῆς καθημερινῆς πάλης καὶ τροόδου.

Κεῖται ἐκεῖ τὸ νεογέννητον βρέφος!

Ἡ μελανὴ ἐκείνη ὄψις γίνεται βαθμηδὸν ῥοδόχρους, ἢ ταχεῖα εἰσπνοῇ μεταβάλλει τὸ χρῶμα οὐ αἵματός του καὶ αἱ μικροσκοπικαὶ πυγμαῖ

του — ἀνοιγοκλειόμεναι — ἐκτείνονται εἰς ἀναζήτησιν τροφῆς, τὸ δὲ βλέμμα του διὰ πρώτην φορὰν περιστρέφεται φιλοσοφικῶς προσπαθοῦν νὰ λύσῃ ἀπὸ τώρα τὸ αἴνιγμα τοῦ βίου.

Οἱ πόδες του εἶνε συνεσιραμμένοι καὶ κλίνουν πρὸς τὰ ἔσω· ἡ κεφαλὴ του εἶνε τόσο ἀμορφος, ὥστε δύναται νὰ ἀπελπίσῃ τοὺς πάντας πλὴν τῆς μητρὸς. Καὶ λοιπὸν θὰ διανύσῃ καὶ τοῦτο τὸ στάδιον τοῦ βίου ἐπὶ τρία μὲν ἔτη κλυθμηρίζον, ἐπὶ δέκα παίζον, ἐπὶ δέκα ἀνοηταῖνον, ἐπὶ δέκα μταιοφρονοῦν καὶ πιθανῶς ἐπὶ ὀλίγα μόνον ἔτη θὰ δράσῃ ἐπωφελῶς.

Κάποιος ὀφείλει νὰ εἶνε ὑπόμονητικὸς, φέρελπις, ἐνδιαφερόμενος, ὑπερήφανος, μηδέποτε ἀποθαρρυνόμενος ἀλλὰ πάντοτε ἀφωσιωμένος καθ' ὅλα ταῦτα τὰ ἔτη.

Αὐτὸς ὁ «κάποιος» εἶνε ἡ μήτηρ, ἥτις κατέκειται ὠχρὰ καὶ ἀδύνατος ἐπὶ τῆς κλίνης. Τὸ μέτωπον καὶ ὅλα της τὰ μέλη βρέχει ὁ ἰδρὼς τῆς ἀγωνίας, ἀλλ' ἐκείνη οὐδόλως σκέπτεται τοῦτο. Διότι ἔχει ἤδη ἀκούσει τοῦ τέκνου της τὴν πρώτην κραυγὴν καὶ — εἴτε εἶνε τοῦτο τὸ πρῶτον εἴτε τὸ δέκατόν της τέκνον — τὸ αἰσθημά της εἶνε πάντοτε τὸ ἴδιον. Οἱ ἰσχυροὶ καὶ ἀσθενεῖς της βραχιόνες καὶ οἱ κοῖλοι ἀλλὰ πλήρεις ἐκφράσεως καὶ τρυφερότητος ὀφθαλμοὶ στρέφονται πρὸς τὸ ἀδύνατον μικρὸν πλάσμα. Οἱ βραχιόνες οὗτοι καὶ ἡ στοργὴ αὐτὴ οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψουν τὸ τέκνον ἐνόσω ζῇ ἡ μήτηρ του. Ἡ ἀσθενὴς χεὶρ τῆς μητρὸς ὑποδαστάζει τὴν βαρεῖαν καὶ ἀμορφον κεφαλὴν τοῦ βρέφους καὶ τὴν ἀποθέτει ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου.

Ἡ χεὶρ αὐτὴ ἥτις ὑποδαστάζει τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρτιγεννήτου βρέφους — ἡ μητρικὴ χεὶρ — ὑποδαστάζει τὸν πολιτισμὸν τοῦ κόσμου.

Νέα Ὑόρκη

Μετάφρασις Δ. Ε. Β.

Alfonse Daudet.

ΑΠΟ ΤΑ "ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΥΛΟΥ ΜΟΥ,"

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΟΥ ΚΟΥΚΟΥΝΙΑΝ

Κάθε χρονιά, την έορτή της Ὑπαπαντῆς, οἱ Προβηγκιανοὶ ποιηταὶ δημοσιεύουνε στὴν «**A-vignon**» ἓνα μικρὸ χαριτωμένο βιβλίο, ὀλόκληρο γεμάτο ἀπὸ ὠραίους στίχους καὶ λαμπρὰ διηγήματα. Ἐνα τέτοιο βιβλιαράκι μου ἔφθασε ἔδῳ καὶ λίγος καιρὸς καὶ βρήκα μέσα ἓνα εὐχάριστο παραμῦθι, πὸν θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ συντομευόντάς το λιγάκι... Παρισινοί, ἀπλώστε τὰ μαντήλια σας. Εἶναι τὸ τελευταῖο Προβηγκιανὸ ἀνθόγαλα πὸν σᾶς προσφέρεται αὐτὴ τῆ φορά... *

Ὁ παπᾶ Μαρτίνος εἶταν ἐφημέριος... τοῦ Κουκουνιάν.

Ἀγαθὸς σὰν τὸ ψωμί, ἐλεύτερος σὰν τὸ μάλαμα, ἀγαποῦσε πατρικῶς τοὺς Κουκουνιάτες του· γι' αὐτὸν τὸ Κουκουνιάν του θάλοτελοῦσε τὸν ἐπίγειο παράδεισο, ἂν τὸν ἱκανοποιούσανε λίγο. Μὰ ἀλοίμονο! οἱ ἀράχνες ὑφαίνανε στὸ ἔξομολογητᾶρι του, κι' αὐτὴ τῆ Λαμπρὰ ἡμέρα τοῦ Πάσχα οἱ ἄρτοι τῆς Προθέσεως ἔμεναν στὸ βάθος τοῦ ἄρτοφορίου του. Ὁ καλὸς μας παπᾶς εἶχε τὴν καρδιά πληγωμένη γι' αὐτὸ τὸ πρᾶμα, καὶ πάντα ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Θεὸ τὴ χάρη, νὰ μὴν πεθάνῃ, πρὶν φέρῃ πίσω στὴ μάντρα τὸ «ἀπολωλὸς ποιμνιόν» του.

Καὶ νὰ πὸν τὸν ἄκουσε ὁ Θεός.

Μιὰ Κυριακή, μετὰ τὸ Εὐαγγέλιο, ὁ παπᾶ Μαρτίνος ἀνέβηκε πάνω στὸν ἄμβωνα:

— «Ἀδελφοί μου, εἶπε, πιστέψτε με, ἂν θέλετε τὴν περασμένη νύχτα, βρέθηκα ἐγὼ ὁ φτωχὸς ἁμαρτωλὸς μπρὸς στὴν πόρτα τοῦ Παραδείσου.

Ἐχτύπησα· ὁ Ἅγιος Πέτρος μου ἄνοιξε·

— Μπα! ἐσεῖς εἶστε, εὐλαβέστατε κ. Μαρτίνε; μου εἶπε. Ποιὸς καλὸς ἀέρας σᾶς ἔφερε δῶ;... καὶ τί ὀρίζετε;

— Καλὸ Ἅγιε Πέτρε, ἐσεῖς πὸν κρατᾶτε τὸ μεγάλο κατᾶστιχο καὶ τὰ κλειδιά, δὲν μπορείτε νὰ μου πῆτε, ἂν δὲν σᾶς φαίνομαι πολὺ τολμηρός, πόσους Κουκουνιάτες ἔχετε στὸν Παράδεισο;

— Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ σᾶς ἀρνηθῶ αὐτὸ τὸ πρᾶμα, πάτερ Μαρτίνε· καθίστε, θὰ ἐξετάσουμε μαζί τὰ βιβλία.

Καὶ ὁ Ἅγιος Πέτρος πῆρε στὰ χέρια του ἓνα χοντρὸ βιβλίο, τὸ ἄνοιξε, ἔβαλε τὰ ματογυᾶλια του:

— Ἄς κοιτάξουμε: Κουκουνιάν εἶπαμε. Κου... Κου... Κουκουνιάν, τὸ βρήκαμε. Κουκουνιάν. Ἀγαθέ μου πάτερ Μαρτίνε, ἡ σελίδα εἶναι ὀλόλευκη. Μῆτε ψυχὴ. Κανένας Κουκουνιάτης.

— Πῶς! Κανένας Κουκουνιάτης; κανένας; Μὰ δὲν εἶναι δυνατόν! Γιὰ κοιτάχτε καλύτερα, παρακαλῶ!

— Κανένας, ἅγιε ἄνθρωπε. Ὅριστε, κοιτάχτε ὁ ἴδιος, ἂν νομίζετε πῶς σᾶς ἀστειεύομαι.

Ἐγὼ, ἀλοίμονο! Χτυποῦσα τὰ πόδια καταγῆς κ' ἔμενα μὲ τὰ χέρια ἐνωμένα. Ἐκραύγαζα γοερῶς: Μὰ τότε, Ἅγιε Πέτρε;

— Μὰ τὴν ἀλήθεια, πάτερ Μαρτίνε, δὲν πρέπει νὰ στεναχωριέστε ἔτσι, γιατί μπορεῖ ἔξαφνα νὰ σᾶς ἔλθῃ καμιὰ συμφύρσησις. Αὐτὸ δὲν εἶναι δικό σας σφάλμα ἐπιτέλους! Οἱ Κουκουνιάτες σας, χωρὶς ἄλλο θὰ κάμνουν τὴν καραντίνα τους στὸ Καθατήριον.

— Ἄ! Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Μεγάλε Ἅγιε Πέτρε! κάμετε κανένα τρόπο νὰ τοὺς δῶ τὸ ἁλίστο καὶ νὰ τοὺς παρηγορέσω.

— Εὐχαρίστως, φίλε μου... Ἐλάτε, δέστε γρήγορα στὰ πόδια σας αὐτὰ τὰ σαντάλια, γιατί οἱ δρόμοι ἔδῳ δὲν εἶναι τόσο ὠραῖοι... Πολὺ καλά... Τώρα προχωρήστε ὀλοῖσα... Βλέπετε ἐκεῖ χαμηλὰ στὸ βάθος, ὅταν θὰ στρέψετε; θὰ βρῆτε μιὰν ἀσημένια πόρτα, στιγματισμένη ἀπὸ μαύρους σταυρούς... ἀπὸ τὸ δεξί σας χέρι. Θὰ χτυπήσετε καὶ θὰ σᾶς ἀνοίξουν... Ἐμπρός, ἐσεῖς εἶστε ἓνας σημαιοφόρος ἅγιος.

Περπάτησα... περπάτησα! Ἀνατριχιάζω ὀλοσωμος, μονάχα πὸν τὸ συλλογοῦμαι. Ἐνα μικρὸ μονοπάτι, γεμάτο ἀπὸ ἀγκάθια, ἀπὸ πετράδια πολύτιμα μαῦρα καὶ γυαλιστερά, κι' ἀπὸ φρεῖδια πὸν σφυρίζανε, μ' ἔδγαλε μπροστὰ τὴν ἀσημένια πόρτα.

— Τάκ! Τάκ!

— Ποιὸς χτυπᾶ; μου ἀποκρίνεται μιὰ βραχνὴ καὶ θρηνώδης φωνή.

— Ὁ ἐφημέριος τοῦ Κουκουνιάν.

— Τοῦ.....;

— Τοῦ Κουκουνιάν.

— Ἄ!..... ὀρίστε.

Ἐμπῆκα μέσα. Ἐνας μεγάλος ἄγγελος πανώριος, μὲ φτεροῦγες σκοτεινὲς σὰν τὴ νύχτα, μὲ πανωφόρι φωτοδόλο σὰν τὴν ἡμέρα, μ' ἓνα κλειδί διαμαντένιο πὸν κρέμονταν ἀπὸ τὴ ζώνη του, ἔγραφε κρᾶκ-κρᾶκ σ' ἓνα μεγάλο βιβλίο χοντρότερο ἀπὸ κεῖνο πὸν εἶχε ὁ Ἅγιος Πέτρος.

— Τέλος, τί θέτε, καὶ τί ζητᾶτε; εἶπε ὁ ἄγγελος.

— Καλὸ Ἄγγελε τοῦ Θεοῦ, ἤθελα νὰ μάθω, — συγχωρήστε μου τὴν τόλμη — ἂν ἔχετε δῶ τοὺς Κουκουνιάτες.

— Τοὺς.....;

— Τοὺς Κουκουνιάτες, ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ Κουκουνιάν.... Ἐγὼ εἶμαι ὁ προϊστάμενός τους, ὁ εὐχέτης τους.

— Ἄ! ὁ ἀδελᾶς Μαρτίνος, δὲν εἶν' ἔτσι;

— Στοὺς ὀρισμούς σας, Ἅγιε Ἄγγελε.

— Ἐλέγατε λοιπὸν Κουκουνιάν.

Καὶ ὁ ἄγγελος ἀνοίγει καὶ φυλλομετρᾷ τὸ μεγάλο βιβλίο του, βρέχοντας μὲ σάλιο τὸ δάχτυλό του, γιὰ νὰ γυρίσῃ τὸ φύλλο εὐκολώτερα.

— Κουκουνιάν, εἶπε, ἀναστενάζοντας ἀνακου-

φιστικά.... Πάτερ Μαρτίνε, δὲν ἔχουμε στὸ Πουργατόριο κανέναν ἀπὸ τὸ Κουκουινιάν.

— Ἰησοῦ! Μαρία! Ἰωσήφ! Κανένα Κουκουινιάτην στὸ Πουργατόριο; Μέγιστε Θεέ!.. Ποῦ εἶναι λοιπόν;

— Ἐ, ἅγιε ἄνθρωπε, εἶναι στὸν Παράδεισο. Ποῦ στὸ καλὸ θέλετε νὰ εἶναι!

— Ἄμ' ἐγὼ ἔρχομαι τώρα ἀπὸ τὸν Παράδεισο....

— Ἀπὸ κεῖ ἔρχεστε!.... Ἐ, λοιπόν;

— Ἐ, λοιπόν!.... δὲν εἶναι κεῖ!.... Ἄ, Τιμιωτέρα τῶν Χερουδὶμ!

— Τὶ τὰ θέλετε, ἅγιε ἐφημέριε; ἀφοῦ δὲν εἶναι μήτε στὸν Παράδεισο μήτε στὸ Καθατήριον, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τόπος ἀνάμεσα εἶναι.....

— Σταυρὲ τίμιε! Ἰησοῦ, Υἱὲ Δαυὶδ! Ἄϊ, ἄϊ, ἄϊ! εἶναι δυνατόν;... Νὰ μοῦ εἶπε ἄραγε ψέμματα ὁ Ἅγιος Πέτρος;... καὶ ὅμως μπορεῖ, γιατί δὲν ἄκουσα ἀκόμα νὰ «φωνήσῃ ὁ ἀλέκτωρ»! Ἄϊ! τί δυστυχία μας! Πῶς νὰ πάγω στὸν Παράδεισο, ἀφοῦ οἱ Κουκουινιάτες μου δὲν εἶν' ἐκεῖ;

— Ἀκούστε, φτωχὲ πάτερ Μαρτίνε, ἀφοῦ ἐπιμένετε, μ' ὅ, τι κι' ἂν γίνῃ, νὰ βεβαιωθῆτε γιὰ ὅλ' αὐτὰ καὶ νὰ δῆτε μὲ τὰ μάτια σας αὐτὸ πὸν ζητᾶτε, παίρνετε τὸ μονοπάτι αὐτὸ καὶ στρίβετε τρέχοντας, ἂν μπορεῖτε νὰ τρέχετε.... θὰ βρῆτε ἄριστέρα μιὰ μεγάλη πύλη. Ἐκεῖ θὰ πληροφορηθῆτε γιὰ ὅλα. Ὁ Θεὸς μαζί σας.

Καὶ ὁ ἄγγελος ἔκλεισε τὴν πόρτα.

* *

Εἶταν ἓνα μακρινὸ μονοπάτι στρωμένο μὲ κάρβουνα κόκκινα. Ἐτριβίλιζα, σὰ νὰ εἶμουν μεθυσμένος· σὲ κάθε βῆμα παραπατοῦσα. Εἶχα γίνει μούσκεμα· κάθε τρίχα τοῦ κορμιοῦ μου εἶχε κι' ἀπὸ μιὰ σταλαγματιὰ ἴδρω καὶ λαχάνιαζα ξηρὸς στὴ δίψα.... Εὐτυχῶς, χάρις στὰ σαντάλια πὸν μοῦ εἶχε δανείσει ὁ Ἅγιος Πέτρος δὲν ἔκαψα τὰ πόδια μου.

Ἀφοῦ ἔκομα κάμποσα βῆματα κουτσαίνοντας καὶ παραπατώντας, εἶδα τέλος ἄριστέρα μου μιὰ πόρτα... ὄχι, μιὰ πύλη, μιὰ θεόρατη πύλη, καταφλογισμένη, σὰν στόμιο μεγάλου φούρνου. ὦ! τέκνα μου, τί θέαμα! Ἐδῶ δὲν μοῦ ρωτήσανε πιά τὸνομά μου· ἐδῶ δὲν εἶχανε κανένα κατάλογο. Ἡ πόρτα εἶταν ὀλάνοιχτη καὶ κεῖ μέσα ἔμπαιναν κοπαδιαστά, τέκνα μου, ὅπως ἐσεῖς μπαίνετε τὴν Κυριακὴ στὸ καπηλειό.

Εἶμουν καταϊδρωμένος κι' ὡς τόσο εἶχα ριγὸς, ἔτρεμα ἀπὸ φρίκη. Οἱ τρίχες μου εἶχαν σηκωθῆ. Αἰσθανόμουν τὴν κνίσσα κρέατος ψηνομένου, κάτι σὰν τὴ βαρειά μυρουδιὰ πὸν νοιάθουμε κάποτε σὶὸ Κουκουινιάν, ὅταν ὁ Ἡλίας ὁ πεταλωτῆς καίῃ τὰ νύχια γέρικου ὄνου, γιὰ νὰ τὸν πεταλώσῃ. Εἶχε πιαστῆ ἡ ἀνάσα μου μέσα στὴ δυσώδη καὶ συμπυκνωμένη ἐκείνη ἀτμόσφαιρα. Ἄκουγα τρομερὲς κραυγές, ἀναστενάγματα, κλάψεις, βλαστήμιες.

— Ἐλα, θὰ μπῆς μέσα ἐοῦ, γιὰ ὄχι; μοῦ λέει, κεντώντας με μὲ τὴ λόγχη του ἓνας δαίμονας μὲ κέρατα.

— Ἐγὼ δὲν μπαίνω. Εἶμαι φίλος τοῦ Θεοῦ.

— Εἶσαι φίλος τοῦ Θεοῦ... Μὰ τότε λοιπόν τί ἔρχεσαι νὰ κάμῃς ἐδῶ, παλιοκασιδιάρη;

— Ἐρχομαι... ὦ! μὴ μοῦ μιλάτε πιά γι' αὐτό, γιατί δὲν μπορῶ νὰ σταθῶ στὰ πόδια μου... Ἐρχομαι... ἔρχομαι ἀπὸ μακριά, γιὰ νὰ σᾶς ρωτήσω ταπεινά... μήπως... μήπως... ἔτυχε ἐδῶ νὰ ἔχετε... κανένα... κανένα ἀπὸ τὸ Κουκουινιάν.

— ὦ, φωτιά ποῦ νὰ σὲ κάψῃ! κάνεις τὸν κουτὸ ἐσύ, σὰ νὰ μὴν ἤξερες πῶς ὀλόκληρο τὸ Κουκουινιάν ἐδῶ βρίσκεται. Ἐλα, ἀσχημομούρη νυχτοκόρακα, καὶ κοίταξε νὰ δῆς πῶς τοὺς συγυρίζουμε δῶ τοὺς περιδότηους Κουκουινιάτες σου.

* *

Καὶ εἶδα μέσα σὲ φρικαλέο κλωθογύρισμα ἀπὸ φλόγες:

Τὸν ἀψηλὸ Κογκαλῖνο — τὸν γνωρίσατε ὅλοι, ἀδελφοί μου, — ποῦ συχνὰ ἐμεθοῦσε καὶ φέρνοταν ἄσπλαχνα κι' ἀπάνθρωπα στὴ φτωχὴ Κλαίρη.

Εἶδα τὴν Κατερίνα... τὴν ἄθλια ἐκείνη ζητιάνα... μὲ τὴν ἀνασηκωμένη της μύτη... πὸν κρυβότανε πάντα μέσα στὰμπάρια κ' ἔκλεβε σιτάρι... τὴν θυμᾶστε γυναῖκες! Μὰ ἄς ἐξακολουθήσω, γιατί ἀρετὰ μίλησα γι' αὐτήν.

Εἶδα τὸν Πασχάλη τὸν Πισσοδάχτυλο, πὸν ἔδραζε τὸ λάδι τοῦ κλέβοντας τίς ἐλιές τῶν γειτόνων του.

Εἶδα τὴ Βαβέτα τὴ σταχυομαζώχτρα, πὸν γιὰ νὰ κἀνῃ γρήγορα τὸ δεμάτι της ἔπαιρνε ἀφθονα στάχια ἀπὸ τίς θημωνιές.

Εἶδα τὸν Κραπάζη, πὸν ἄλειψε μὲ πολὺ λάδι τοὺς τροχοὺς τοῦ ἀμαξιοῦ του.

Καὶ τὸ Δελφῖνο, πὸν πωλοῦσε τόσο ἀκριδὰ τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ του.

Καὶ τὸν Στραβόξυλο, πὸν ἄμα μὲ συναντοῦσε στὸ δρόμο μὲ τὴν Ἄγρι Κοινωνία, ἔστριβε ἀπ' ἄλλου δίχως νὰ βγάξῃ τὸ καπέλλο του κρατώντας τὴν πῖα στὸ στόμα... καὶ περιφρονητικός... σὰ νὰ εἶχε συναντήσῃ κανένα σκύλλο.

Καὶ τὸν Κούλη μὲ τὴ Ζέττα του καὶ τὸν Γιακουμῆ καὶ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Τονιάν...»

* *

Κατασυγκινημένο, κίτρινο ἀπὸ τὸ φόβο τὸ ἐκκλησίασμα ἔκλαιγε κι' ὀδύρονταν, γιατί στὴν ὀλάνοιχτη αὐτὴ «γέννα τοῦ πυρός», ἔβλεπε ἄλλος τὸν πατέρη του, ἄλλος τὴ μητέρα του, ἄλλος τὴ μάμη του κι' ἄλλος τὴν ἀδελφή του...

— «Βλέπετε καλά, ἀδελφοί μου, ἐξακολούθησε ὁ παπᾶ Μαρτίνος, καταλοβαίνετε πῶς αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ βιαστιάξῃ. Ἐπῆρα ἀπάνω μου τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν σας καὶ θέλω, ἐπιθυμῶ μὲ τὴν καρδιά μου νὰ σᾶς γλυτώσω ἀπὸ τὴν ἄδυσσο πὸν ἀργὰ ἢ γρήγορα ὅλοι σας κατακέφαλα θὰ γκρεμισθῆτε. Ἀπὸ αὔριο θ' ἀρχίσω τὸ σωτήριο αὐτὸ ἔργο, οὔτε μιὰ μέρα ἀργότερα ἀπὸ αὔριο. Καὶ τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν θ' ἀποτύχῃ! Ἴδου πῶς θὰ κάμω. Γιὰ νὰ πᾶνε ὅλα κατ' εὐχὴν, πρέπει ν' ἀρχίσουμε μὲ τάξη. Θ' ἀρχίσουμε μὲ τὴ σειρά, ὅπως στὴ Ζογκέρη, ὅταν χορεύουν.

Αὔριο Δευτέρα, θὰ ἐξομολογήσω τοὺς γέροντας καὶ τὶς γρηές. Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε.

Τὴν Τρίτη τὰ παιδιὰ! Κι' αὐτὸ σὲ λίγο τελειώνει.

Τὴν Τετάρτη, τοὺς νέους καὶ τὰ κορίτσια. Αὐτὸ θὰ χρειαστῆ κάπως περισσότερο καιρό.

Τὴν Πέμπτη, τοὺς ἄντρες. Καὶ μ' αὐτοὺς γρήγορα θὰ ξεκάνω.

Τὴν Παρασκευή, τὶς γυναῖκες. Θὰ τὶς πῶ: «νὰ λείψουν οἱ ἱστορίες!»

Τὸ Σάββατο, τὸ μυλωνᾶ!... Δὲν εἶναι πολὺ μιὰ μέρα γι' αὐτὸν καὶ μόνο...

Καὶ θὰ εἴμαστε πολὺ εὐτυχεῖς ἂν τελειώσουμε τὴν Κυριακή.

Βλέπετε, τέκνα μου, πὼς ὅταν τὸ σιτάρι ὠριμάσῃ, πρέπει νὰ τὸ θερίσουμε· ὅταν ἀνασύρουμε τὸ κρασί, πρέπει νὰ τὸ πιούμ. Ἴδου τώρα σιντόνια ἀρκετὰ λερωμένα, πρέπει νὰ τὰ πλύνουμε καὶ νὰ τὰ καλοπλύνουμε. Αὐτὴ τὴ χάρη σᾶς εὐχομαι. Ἄμην!»

*
* *

«Ὅ,τι εἶπε, γένηκε.

Ἀπὸ τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνη Κυριακή, ἡ εὐωδιὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ Κουκουριανῶν ξαπλώθηκε δέκα λεύγες ὀλόγυρα.

Καὶ ὁ «καλὸς ποιμὴν» κ. Μαρτῖνος, γεμᾶτος χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση, ὄνειρεύτηκε τὴν ἀκόλουθη νύχτα πὼς ἐπὶ κεφαλῆς ὀλοκλήρου τοῦ ποιμνίου του ἀνέβαινε μὲ φωτόβολη λιτανεῖα, μὲ λαμπάδες ἀναμμένες μέσα σὲ σύννεφο θυμιάματος μοσκοβολημένου, καὶ ἀνάμεσα σὲ παιδικὸ χορὸ πὸν ἔψαλλε τὸ «Δόξα Θεῷ», πρὸς τὸν ὀλόφωτο δρόμο τῆς θείας κατοικίας.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ ἑφημερίου τοῦ Κουκουριανῶν, ὅπως μοῦ παράγγειλε νὰ σᾶς τὴν πῶ ἕνας μεγάλος βαγκαπόντης τῆς Ρουμανίλλης, πὸν τὴν εἶχε ἀκούσει καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἄλλον ὁμοῖο του σύντροφο.

Μετάφρασις Δ. Π. Α.

ΣΤΟ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ ΣΟΥ

Ὅταν κατεβαίνω στὸ γιאלό,
Πέρ' ἀπὸ τὸν κόσμον, σὲ μιὰν ἄκρη
Τὸν κρυφὸ μου πόνο τραγουδῶ,
Μὲ θολὰ τὰ μάτια ἀπὸ τὸ δάκρυ.

Ὅταν κατεβαίνης στὸ γιאלό,
Καὶ ἡ ψυχὴ σου ἡ πανώρη κλαίει,
Ἔρχεται τὸ κῆμα τὸ λευκό,
Καὶ ὅλα τὰ τραγούδια μου σοῦ λέει.

Ἔτσι καὶ ἡ δόλια μου ψυχὴ,
Θά' ρθῆ μιὰ στιγμὴ νὰ σ' ἀντικρύσῃ
Καὶ στὸ ἀκρογιάλι σου σιγὰ
Σὰν ἀφρομοουρούρισμα θὰ σδύσῃ.

Μαρίκα Καρακᾶση
(Πίπιζα).

EDGAR A. POE

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΣΙΓΑΛΙΑ

(Παραμύθι).

«Εὐδουσι δ' ὀρέων κορυφαί τε καὶ φάραγγες
Πρῶνές τε καὶ χαράδραι».

Ἄλκμαν.

«Ἀκουσέ με» εἶπεν ὁ Δαίμονας, βάζοντας τὸ χέρι του πάνου στὸ κεφάλι μου. «Ἡ χώρα ποῦ λέγω, εἶναι μιὰ χώρα φρικτὴ στὴ Λιδύη, κοντὰ στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ζαγιάρ. Καὶ ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἡσυχία, οὔτε σιωπὴ.

«Τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ ἔχουνε χρῶμα ζαφορᾶς θαμπό· καὶ δὲ χύνονται στὴ θάλασσα, παρὰ ἀδιάκοπα καὶ αἰώνια σπαρταροῦν κάτω ἀπὸ τὸ κόκκινο μάτι τοῦ ἡλίου μὲ μιὰ κίνηση φουρτουνιασμένη καὶ σπασμωδική.

«Κι' ἀπ' τὶς δυὸ μεριές τῆς λασπένιας κοίτης τοῦ ποταμοῦ σὲ μεγάλη ἔκταση εἶναι μιὰ ἔρημος χλωμὴ νενουφαριῶν γιγαντένιων. Ἀναστενάζουνε τὸ ἕνα στ' ἄλλο σ' ἐκείνη τὴν ἔρημιᾶ, καὶ ἀψηλῶνουν πρὸς τὸν οὐρανὸ τοὺς μακροὺς καὶ νεκρικοὺς λαιμούς των, καὶ γέρνουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τ' ἀθάνατά τους κεφάλια. Καὶ ὑπάρχει κάποιον μουρμουρητὸ πὸν ἐγαίνει ἀπ' ἀνάμεσόν τους καθὼς ἡ ὀρμὴ νεροῦ ὑποχθόνιου. Κι' ἀναστενάζουνε τὸ ἕνα στ' ἄλλο.

«Ἀλλὰ ὑπάρχουνε σύνορα στὸ βασίλειόν τους — τὰ σύνορα τοῦ σκοτεινοῦ, τοῦ φρικτοῦ, τοῦ ὑπερήφανου δάσου. Ἐκεῖ, τὰ χαμόκλαδα βρίσκονται σὲ ἀδιάκοπη ταραχὴ, σὰν τὰ κύματα τριγύρω στὶς Ἐβρίδες. Ἀλλὰ ἄνεμος δὲν ὑπάρχει στὸν οὐρανό.

«Καὶ τὰ ψηλὰ τὰ δέντρα τὰ πανάρχαια αἰώνια σαλεύουνε ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ βουὴ βροντερὴ καὶ δυνατὴ. Κι' ἀπ' τὶς ψηλὲς κορφές τους, σιγοσταλάζουνε αἰώνιες δροσοσταλιές. Καὶ στὶς ρίζες, παράξενα λουλούδια φαρμακερὰ κοίτονται στροφογυρίζοντας σὲ ἀνήσυχον ὕπνον. Καὶ πάνω ἀπ' τὶς κορφές τους, τὰ σταχτιὰ τὰ σύννεφα σφυρίζοντες δαιμονισμένα καὶ πολύβουα, ὀρμοῦν γιὰ πάντα πρὸς τὴ δύση, ὡς πὸν νὰ κατακυλήσουνε, καταρράχτης, πάνου ἀπὸ τὸν πύρινον τοῖχο τοῦ ὀρίζοντα. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄνεμος στὸν οὐρανό. Καὶ κοντὰ στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ζαγιάρ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἡσυχία οὔτε σιωπὴ.

«Ἦτανε νύχτα, καὶ ἡ βροχὴ ἔπεφτε, καὶ πέφτοντας ἦτανε βροχὴ, μὰ σὰν εἶχε πέσει πιά ἦτανε αἷμα. Καὶ στάθηκα στὸ βάλτο, ἀνάμεσα στὰ ψηλὰ νενουφάρια, καὶ ἡ βροχὴ ἔδερνε τὸ κεφάλι μου — καὶ τὰ νενουφάρια ἀναστενάζανε τὸ ἕνα στ' ἄλλο μὲ ὄλη τὴ μεγαλοπρέπεια τῆς λύπης τους.

«Καί, ξάφνου, τὸ φεγγάρι ὑψώθηκε βυσσινί ἀνάμεσα ἀπ' τὴ λεπτὴ ὠχρὴ καταχνιά, καὶ τὰ μάτια μου πέσανε πάνου σ' ἕνα πελώριο σταχτὸ

βράχο πού στεκότανε κοντά στην ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, φωτισμένος ἀπ' τὴ λάμψη τοῦ φεγγαριοῦ. Κι' ὁ βράχος ἦτανε σταχτὺς καὶ τρομερὸς καὶ ψηλὸς—κι' ὁ βράχος ἦτανε σταχτὺς. Πάνου στὸ μέτωπό του ἦτανε ψηφιά χαραγμένα στην πέτρα. Καὶ περπάτησα μέσ' στὸ βάλτο τῶν νενοφαριῶν, καὶ πῆγα πολὺ κοντὰ στην ὄχθη, ὡς πού μπορούσα νὰ διαβάσω τὰ ψηφιά στην πέτρα. Μὰ δὲν μπορούσα νὰ τὰ ξεδιαλύνω. Καὶ γύρισα πίσω πρὸς τὸ βάλτο ὅπου τὸ φεγγάρι ἔλαμπε πρὸς πορφυρὸ, καὶ γύρισα κ' εἶδα πάλι τὸ βράχο καὶ τὰ ψηφιά, — καὶ τὰ ψηφιά ἦτανε ΕΡΗΜΩΣΗ.

«Καὶ ὕψωσα τὰ μάτια μου, καὶ ἐκεῖ εἶδα ἕναν ἄνθρωπο καθισμένο στην κορφή τοῦ βράχου, καὶ κρύφτηκα μέσ' στὰ νενοφάρια, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ δῶ τὶς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἦτανε ψηλὸς, καὶ μεγαλοπρεπής, καὶ ἦτανε τυλιγμένος ἀπ' τοὺς ὤμους ὡς τὰ πόδια μέσ' σὲ ἀρχαία τήθεννο Ρωμαϊκὴ. Κ' οἱ ἐξωτερικὲς γραμμὲς τοῦ προσώπου του ἦτανε ἀόρατες — μὰ τὰ χαρακτηριστικὰ του ἦτανε χαρακτηριστικὰ κάποιας θεότης, γιὰτὶ ὁ μαντύας τῆς νύχτας, καὶ τῆς καταχνιάς, καὶ τοῦ φεγγαριοῦ, καὶ τῆς δροσιάς, ἀφήσανε ἀσκέπαστα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του. Καὶ τὸ μέτωπό του ἦτανε ἀγέρωχο ἀπὸ τὴ σκέψη καὶ τὸ μάτι του ἀγριο ἀπ' τὶς ἔννοιες· καὶ στὶς λίγες ζαρωματιῆς στὰ μάγουλά του, διάβασα τὰ παραμύθια τῆς λύπης, καὶ τῆς κούρασης, καὶ τῆς ἀηδίας γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος καὶ μιὰ δυνατὴ ἀποθυμιά γιὰ μοναξιά.

«Κι' ὁ ἄνθρωπος κάθισε στὸ βράχο, κι' ἀκούμπησε τὸ κεφάλι στὸ χέρι του, τηρῶντας μὲ προσοχὴ τὴν ἐρήμωση. Εἶδε κάτου τοὺς χαμηλοὺς κλάδους ποῦ ἀνεμίζανε, καὶ πάνου τὰ ψηλὰ τὰ δέντρα τὰ πανάρχαια, καὶ πρὸ ψηλὰ τὸν οὐρανὸ ποῦ σφίριζε, καὶ τὸ θυσιῶν φεγγάρι. Καὶ πλάγιασα συμμαζεμένος μέσ' στὸν κρυψιῶνα τῶν νενοφαριῶν, τηρῶντας τὶς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἔτρεμε στὴν ἐρημιά — μὰ ἡ νύχτα λιγότευε, καὶ κάθισε στὸ βράχο.

«Κι' ὁ ἄνθρωπος ἀφῆσε τὸν οὐρανὸ, καὶ τήρῃε προσεχτικὰ τὸ φρικτὸ ποταμὸ Ζαγιάρ, καὶ τὰ κίτρινα τὰ μουντὰ νερά, καὶ τὶς ὠχρὲς λεγεῶνες τῶν νενοφαριῶν. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἀφιγκριότανε τοὺς ἀναστεναγμοὺς τῶν νενοφαριῶν, καὶ τὸ μουρμουρητὸ πού ἀνάβαινε ἀπ' ἀνάμεσό τους. Καὶ πλάγιασα συμμαζεμένος μέσ' στὸν κρυψιῶνα μου, κ' ἔβλεπα τὶς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἔτρεμε στὴν ἐρημιά, μὴ ἡ νύχτα λιγότευε, καὶ κάθισε στὸ βράχο.

«Τότιες κατέβηκα μέσ' τὰ θαθεῖα τοῦ βάλτου καὶ περπάτησα μέσ' στὰ ρηχὰ νερά, ἀνάμεσα ἀπ' τὴν ἀγριάδα τῶν νενοφαριῶν, κ' ἐκραξα τοὺς ἱπποπόταμους ποῦ κατοικοῦσανε μέσ' στὰ στεκάμενα νερά, μέσ' στὰ θαθεῖα τοῦ βάλτου. Κ' οἱ ἱπποπόταμοι ἀκούσανε τὴν κραυγὴ μου, κ' ἤρθανε, μὲ τὰ βεεμούθ, ὡς τὰ ριζὰ τοῦ βράχου μουγκρίζοντας μεγαλόφωνα καὶ τρομαχτικὰ κάτου ἀπὸ τὸ φεγγάρι. Καὶ πλάγιασα συμμαζεμένος μέσ' στὸν κρυψιῶνα μου, κ' ἔβλεπα τὶς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ὁ ἄνθρωπος

ἔτρεμε στὴν ἐρημιά, μὰ ἡ νύχτα λιγότευε, καὶ κάθισε στὸ βράχο.

«Τότιες καταράστηκα τὰ στοιχεῖα μὲ τὴν κατάρρα τῆς ταραχῆς. Καὶ μπουρίνι φοβερὸ μαζεύτηκε στὸν οὐρανὸ, ὅπου πρὶν δὲν ὑπῆρχεν ἄνεμος. Κι' ὁ οὐρανὸς ἔγινε μολυβένιος ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ μπορινιοῦ· καὶ ἡ βροχὴ ἔδερνε τὸ κεφάλι τοῦ ἀνθρώπου· καὶ κατέβηκε τὸ ρέμμα τοῦ ποταμοῦ, κ' ὁ ποταμὸς τυρανιόντανε σὲ ἀφρό, καὶ τὰ νενοφάρια βγάζανε στριγγῆς φωνῆς μέσ' στὶς κλίνες τους, καὶ τὸ δάσος γινότανε θρούδαλα στὸν ἄνεμο καὶ ἡ βροντὴ κατακύλησε, καὶ τὸ ἀστροπελέκι ἔπεσε, κ' ὁ βράχος ἐσειστηκε ὡς τὰ θεμέλια. Καὶ πλάγιασα συμμαζεμένος μέσ' στὸν κρυψιῶνα μου, κ' ἔδλεπα τὶς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἔτρεμε στὴν ἐρημιά· μὰ ἡ νύχτα λιγότευε καὶ κάθισε στὸ βράχο.

«Τότιες ἐθύμωσα καὶ καταράστηκα μὲ τὴν κατάρρα τῆς σιωπῆς, τὸν ποταμὸ, καὶ τὰ νενοφάρια, καὶ τὸν ἄνεμο, καὶ τὸ δάσος, καὶ τὸν οὐρανὸ, καὶ τὴ βροντὴ, καὶ τοὺς ἀναστεναγμοὺς τῶν νενοφαριῶν.

«Καὶ γίνανε κατόρατα καὶ βουδαθήκανε. Καὶ τὸ φεγγάρι ἔπαψε νὰ χαράζει τὸ μονοπάτι του παραπατῶντας στὰ οὐράνια, καὶ ἡ βροντὴ πέθανε, καὶ τὸ ἀστροπελέκι δὲν ἄστραψε, καὶ τὰ σύννεφα κρεμαστήκανε ἀσάλευτα, καὶ τὰ νερά γαλήνεψαν κ' ἀπομείνανε, καὶ τὰ δέντρα πάψανε νὰ σαλεύουν, καὶ τὰ νενοφάρια δὲν ἀναστενάζανε πιά, καὶ τὸ παραμικρὸ μουρμουρητὸ δὲν ἀγροικοῦσε μέσ' τους, οὔτε σκιὰν ἤχου στὴν πλατεῖα καὶ ἀπέραντην ἐρημο. Κ' ἔδλεπα τὰ ψηφιά τοῦ βράχου, κ' εἶχανε ἀλλάξει, καὶ τὰ ψηφιά ἦτανε ΣΙΓΑΛΙΑ.

«Καὶ τὰ μάτια μου πέσανε στὴν ὄψη τοῦ ἀνθρώπου, κ' ἡ ὄψη του ἦτανε χλωμὴ ἀπὸ τὸν τρόμο. Καί, βιαστικὰ σήκωσε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ χέρι του, καὶ στάθηκε στὸ βράχο κ' ἀφιγκριότανε. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε φωνὴ στὴν ἐρημο τὴν πλατεῖα τὴν ἀπέραντη, καὶ τὰ ψηφιά στὸ βράχο ἦτανε ΣΙΓΑΛΙΑ. Κι' ὁ ἄνθρωπος ἔφριξε, καὶ γύρισε τὸ πρόσωπό του κ' ἔφυγε μακρὰ μὲ βία, ὡς πού δὲν τὸν ἔφτανε τὸ μάτι μου».

Τώρα ὑπάρχουν ὠραῖα παραμύθια στοὺς τόμους τῶν Μάγων, στοὺς σιδεροδεμένους καὶ μελαγχολικοὺς τόμους τῶν Μάγων. Ἐκεῖ μέσα, ὑπάρχουνε ἱστορίες ξακουστὲς τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τῆς Γῆς, καὶ τῆς δυνατῆς Θάλασσας, καὶ τῶν Στοιχειῶν ποῦ κυβέρνησαν τὴ θάλασσα, καὶ τὴ γῆ, καὶ τὸν ψηλὸ οὐρανὸ. Ὑπῆρχαν πολλοὶ χρησιμοὶ ἐπίσης στὶς παροιμίες πού λέγανε οἱ Σίβυλλες· καὶ ἄγρια, ἄγρια πράματα ἀκούσαν οἱ παλιοὶ ἀπ' τὰ σκοτεινὰ φύλλα, πού τρέμανε γύρω στὴ Δωδώνη, — μὰ, ὅσο ἀλήθεια εἶναι πῶς ὁ Ἀλλάχ ζῆ, τὸ παραμῦθι αὐτὸ πού μοῦ εἶπεν ὁ Δαίμονας καθὼς κάθισε στὸ πλευρὸ μου, στὴ σκιὰ τοῦ τάφου, θαρρῶ πῶς εἶναι τὸ πρὸ θαυμάσιο ἀπ' ὅλα! Καὶ μόλις τέλειωσεν ὁ Δαίμονας τὸ παραμῦθι του, ἔπεσε πίσω μέσ' στὴν κουφάλα τοῦ τάφου, καὶ γέλασε. Καὶ δὲ μπορούσα νὰ γελάσω μαζί μὲ τὸ Δαίμονα, καὶ μὲ καταράστηκε τὶ δὲν

μπορούσα να γελάσω. Κ' η λύγκα βγήκε από τὸν τάφο, τὴν αἰώνια τῆς κατοικία, καὶ ξαπλώθηκε στὰ πόδια τοῦ Δαίμονα, καρφώνοντας τὰ μάτια τῆς στὸ πρόσωπό του.

(Μετάφρ. ἀπὸ τὸ Ἀγγλικόν).

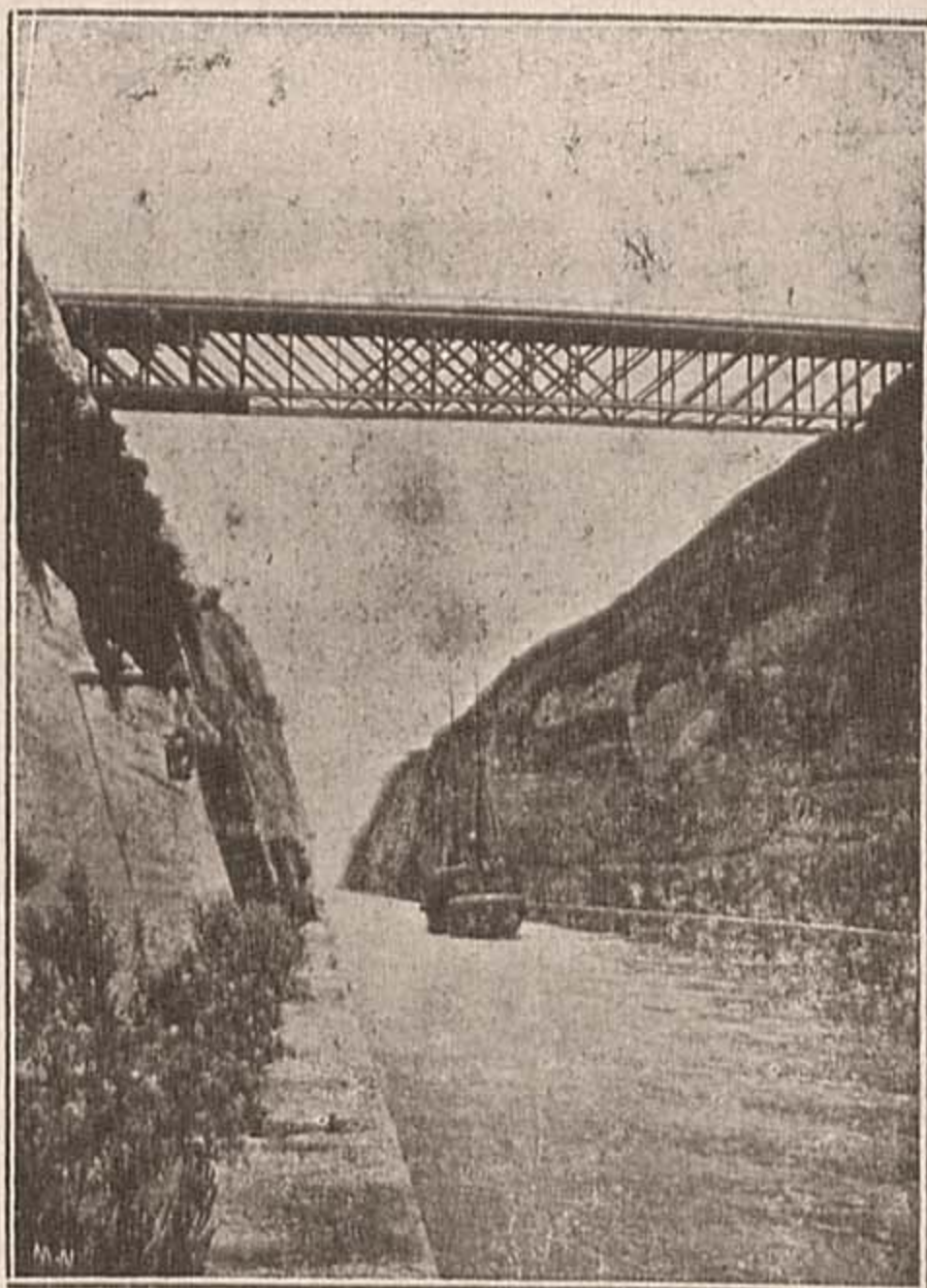
Δημ. Σταύρου.

ΣΙΛΟΥΤΕΤΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Ἡ Πηνιώ

Ἡ Πηνιώ. Ἐνας τύπος ὅπως διόλου πρωτότυπος. Καὶ ἡ πρωτοτυπία τῆς δὲν περιορίζεται μόνο στὴν πατρίδα τῆς, οὔτε στὸ νησί μας. Εἶναι μοναδικὸ φαινόμενο μέσα σ' ὅλο τὸ Ρωμαϊκόν, ἂν ὄχι σ' ὅλο τὸν κόσμον. Πῆτε τὴν Σουφραζέττα, Ἰδιότροπη, Ἐκκεντρικὴ, Τρελλή, ὅ,τι θέλετε. Εἶναι ὅλα αὐτὰ μαζί, καὶ ξεχωριστὰ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι. Πολὺ πρὶν ξαφνίσουν τὸν Ἐγγλέζον ὑπουργὸ οἱ πιστολιές καὶ οἱ πετριές τῶν τρυφερῶν Μίς καὶ Μυλαῖδ πού τσίριζαν γιὰ δικαιώματα καὶ γιὰ ψῆφο, καὶ πρὶν ἀκουστῆ μέσα στὴν σουηδικὴ βουλή κοινοβουλευτικὸς λόγος ἀπὸ γυναίκειο στόμα, καὶ πρὶν ἀκόμα ἡ κυρία Παρρέν φωνάξῃ τὶς Ἑλληνοπούλες μας κάτω ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴ τῆς σημαία, ἡ Πηνιώ, χωρὶς κρότο καὶ διαδηλώσεις καὶ θόρυβον, εἶχεν ἐφαρμόσει ἡσυχὰ ἡσυχὰ ὅλες τὰς θεωρίας τοῦ φεμινισμοῦ. Ἐσηκώθη μίαν ὄραϊαν πρωΐαν, ὅπως λέγουν, ἐπαιλαπάτησε κάτω ἀπὸ τὰς συρτές παντοφλές τῆς ὅλες τὰς προληψείας πού βάραιναν τὸ γένος τῆς, καὶ οἱ χωριανοὶ ἔτριψαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὰ μάτια τῶν, γιὰ τὸ ἐκπληκτικὸ φαινόμενο πού τάραξε τοὺς κύκλους τοῦ χωριοῦ. Ἡ Πηνιώ, κουνιστὴ καὶ λυγιστὴ περνοῦσε ἀπὸ τὴν ἀγορά, μὲ τὸ κασκέτο στραβά ὀρθωμένον στὸ κουρεμένον τῆς κεφάλι τὸ μαυρομαντηλοδεμένο, μὲ τὴ δυσκολοκουμπωμένη **σταυρωτὴ**, τῆς ὁποίας τὰ σφιχτοδεμένα φύλλα ἀντάρτικα ἔσφιγγαν τὰ γεμάτα στήθια τῆς, — θὰ ἦταν 20 ἕως 22 χρονῶν κορίτσι — τὸ **ζουνάρι** σφιχτὰ δεμένο πάνω ἀπὸ τὴ πολυσούφρωτη βράκα, καὶ τὴ μαύρη κάλτσα τεντωμένη στὸ πόδι, καὶ κολλητὴ στὴ στρογγυλὴ γάμπα μὲ τὸ λεβέντικο κροσοωτὸ καλτσοδέτη.

Ἡ ἐξωτερικὴ μεταμόρφωση εἶχε γίνει. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ βρακοφόρος ἔφηβος εἶχεν ἀκόμα κάτι σημάδια, ἀρκετὰ δηλωτικὰ τοῦ φύλου του. Ἡ τέλεια ἔλλειψη μουστακιοῦ, ἡ δροσεράδα τοῦ προσώπου, κάτι κινήσεις, καὶ προπάντων μερικὲς στρογγυλές γραμμές, πού ἀρκετὰ γαργαλιστικὰ διεγράφοντο κάτω ἀπὸ τὸ ἀντρίκειο κοστοῦμι τῆς, διεμαρτύροντο ἀκόμα γιὰ τὴ βία. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ καὶ αὐτὰ ἤλλαξαν. Ἡ κοπιαστικὴ δουλιὰ τῆς ἐξοχικῆς ζωῆς, καὶ ἡ σκληρογυγία, κατέστρεψαν τὶς γραμμές σιγὰ σιγὰ. Δὲν ξέρω ἂν οἱ σαῖτες τοῦ Ἐρωτα ἠμπόρεσαν ποτὲ νὰ περάσουν τὴν τσόχινη σταυρωτὴ τῆς

Ἡ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου.

Πηνιώ, ἢ ἂν τὰ κρυμμένα τῆς κάλλη ἔκαψαν τὴν καρδιά κανενὸς νεαροῦ τσομπάνη ἢ ἀγωγιᾶτη ἢ ἄλλου συναδέλφου τῆς. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι σὲ δύσκολη θέση θὰ βρέθηκε ὁ ὑποθετικὸς αὐτὸς ἐραστής, ἂν ἐπεχείρησε καμμιά φορὰ νὰ τραγουδήσῃ στὸν ἥσκιο τῆς ἐλιᾶς τὰ «μακριὰ σγουρὰ μαλλιά» ἢ τὰ «κρινόλευκα χέρια» τῆς ἀγάπης του, γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο, ὅτι τὰ μὲν μαλλιά ἦτανε σύρριζα κομμένα, τὰ δὲ κρίνα καὶ τριαντάφυλλα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν ἔλειπαν, καὶ στὸν τόπο τους — ἀλλοίμονο — χύθηκεν ἡ μελαψάδα τῆς ἐξοχῆς, καὶ φύτρωσαν — φρίκη — ῥόζοι ἀνδρικότατοι.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἀποκλείεται κανένα τρυφερὸ εἰδύλλιο στοὺς ἥσκιους καὶ τὰς δροσιές τῆς ἐξοχῆς, διότι τὸ μαγκόπαιδο τῆς Ἀφροδίτης δὲν δειλιάζει, ξέρετε, ἀπὸ βράκες καὶ μαυρομάντηλα, ἐξ ἄλλου οἱ νέοι ξοχάρηδες δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσο δύσκολοι σ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιο....

Ἡ Μεταμόρφωσις ὁλονὲν ἐτελειοποιεῖτο. Ἀπὸ τὸ πολύπτυχο ζουνάρι, ἐπρόδαλαν, δειλὰ δειλὰ στὴν ἀρχή, ἔπειτα αὐθαδέστατα, τὰ γαῖτάνια μεγάλης τετράγωνης καπνοσακούλας. Τὰ ἀμούστακα χεῖλια τῆς πολλὰς φορὲς ἦρθον καὶ ἐρχονται σὲ στενὲς σχέσεις μὲ τὰ χεῖλια τοῦ ποτηριοῦ καὶ τῆς τσότρας.

Τὰ καμπυλώματα τοῦ στήθους χάθηκαν σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὸ πλάκωμα τῶν τσουδαλιῶν, πού

φόρτωνε στὸ ἄλογό της, καὶ σήμερα ἔχουν τὴν ἀπελπιστικὴν ἰσοπέδωσιν ἀντρίκιου στήθους.

Ἡ δεσποσύνη Πηνιὼ ἔχει σήμερα στὴ ράχη της περισσότερους ἀπὸ πενήντα Μάηδες. Τὸ μοῦτρο της ἀποζαρωμένο καὶ κίτρινο, φαντάζει κάτω ἀπὸ τὸ μαυρομάντηλο σὰν παληὰ ῥικνωμένη μεμβράνα. Καὶ ἐν γένει στὴν ἀνοστία τῶν κινήσεων καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν της φαίνεται ἡ ἀλύπητη ἐκδίκηση τῆς Φύσης ποὺ γελοιογραφήθηκε, τῆς Φύσης ποὺ περιφρονήθηκε καὶ πλαστογραφήθηκε ἀπὸ τὴν Πηνιὼ.

Καὶ ὅταν τὴν ἰδῶ μὲ τὰ χέρια μέσα στὶς τσέπες τῆς βράκας, καὶ τὸ τσιγάρο στὸ στόμα νὰ ξετροπῶνῃ ἀπὸ κανένα καφεενδάκι, καὶ ὅταν ἀκούσω τὴ ψιλὴ γυναικῆσια φωνή της — αὐτὴ δὲν ἄλλαξε — καὶ ἰδῶ τὰ ζαρωμένα ἀμούστακα χεῖλια, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, θυμοῦμαι τὸ παπὶ ἐκεῖνο τοῦ Ἄντερσεν ποὺ θέλησε νὰ γείνη κύκνος, καὶ τὸ μόνο ποὺ κατώρθωσε ἦταν, μήτε οἱ πάπιες νὰ τὸ ἀναγνωρίζουν μήτε οἱ κύκνοι.

Ἐχει ἐννοεῖται καὶ πολλὰ ἀστεῖα ἐπεισόδια. Ὅταν φέρνῃ μὲ τὸ ἄλογό της πανηγυριῶτες στὸν Ταξιάρχῃ, ἀγαπᾷ νὰ πειράξῃ τίς ξένες γυναῖκες ποὺ δὲν τὴν ξέρουν, καὶ αὐτὲς κάνουν φρικτὰ παράπονα στοὺς ἄντρες τους γιὰ τὸν... *ἀδιάντροπο σπανὸ ἀγωγιάτη.* **Σ. Μ.**

Ἡ ΣΚΕΨΗ

Θέλω στὴ φτέρη μέσα τῆ σπαθόκορφη
Ξεφαντωτῆς καὶ γητευτῆς ν' ἀπλώσω,
Νὰ σφίξω ὅλα τὰ φεῖδια σ' ἓνα ἀγκάλιασμα,
Νάναγαλλιᾶσω στοῦ σκορπιοῦ τὸ χεῖμα,
Καὶ μὲ τῆς σαύρας τὰ φιλιὰ νὰ λυῶσω...

Καὶ νὰ μεθύσω μ' ἀφροπράσινη χολή
Καὶ στὴν ψυχὴ μου λύσσα ὄχεντρας νάδειᾶσω,
Νάδερφωθῶ μ' ὅσα σκληρὰ καὶ ὅσα ἀπαίσια,
Καὶ μὲ κρυὰδα σερπετῶν θανατερῆ,
— Ρίγη πρωτάκουστα! — τὴ Σκέψη νὰ μουδιάσω...

Καὶ μὲσ' στῆς λάγνας ἡδονῆς τὴν ἀγκαλιά,
Εἶπα, δεμένη τὴν ψυχὴ μου νὰ λιγῶσω
Καὶ μὲσ' στοῦ πάθους τὴν ἀντάρα τὴ βαρύβουη
Καὶ στὴν παράφορη τῆς σάρκας τρικυμιά,
τὴν ἔγνοια μου νὰ πνίξω καὶ νὰ πελαγῶσω...

Κ' ἡ Σκέψη, - ὠϊμένα! - ἀφέντρα, κυριεύτρα μου
Τρανόλαλη στῆς Φρίκης τὸ μεθύσι,
Ματοδυσάχτρα ἀχόρταγη, χιλιόστομη
Λάμια σκληρῆ τῆς νειότης, καὶ μαγεύτρα μου,
"ὦ! Αὐτὴ δὲ λείει γιὰ νὰ μ' ἀφίση.

Σ. Μ.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΥΝ

ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ

Θὰ ἤθελο νὰ ἔχω γενειάδα μακρὰν καὶ λευκὴν, ἐντελῶς λευκὴν, νὰ ἔχω ἀκόμη τὸ ἓνα πόδι μου εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν φωνὴν τρέμουσαν καὶ σβυνομένην ἀπὸ τὸ φύσημα τοῦ θανάτου. Καὶ τότε νὰ εἶπω μὲ τὴν γλυκυτέραν καὶ ἀνετωτέραν φωνὴν τοῦ γήρατος καὶ τῆς ἀσθενείας μερικὰ πράγματα πρὸς τοὺς Ἕλληνας ποὺ γράφουν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ποὺ διαβάζουν.

Θὰ ἐκάλουν πρῶτα πρῶτα τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι θητεύουν εἰς τὰ ὠραῖα γράμματα καὶ θὰ τοὺς ἔλεγα :

Ἐκκληρώθητε, τέκνα μου, εἰς μίαν ἀβρὰν διακονίαν· Μὴ λησμονεῖτε ὅτι φορεῖτε τὸ ράσον τῆς θρησκείας τοῦ Ὁραίου καὶ ἱερουργεῖτε εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἰδανικοῦ. Ὁ κόσμος δουλεύει εἰς τὸν διάβολον τῆς Ἀσχημίας καὶ τῆς Ἀκαθαρείας καὶ σεῖς κρατεῖτε τὸν ὕσσωπον μὲ τὸν ὅποιον θὰ ραντίσετε αὐτόν. Ἔστε λοιπὸν πρὸ πάντων ὠραῖοι καὶ καθαροί. Τὴν ὥραν ποὺ ἀνατέλλει τὸ φῶς, στρέψατε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν ψυχὴν σας καὶ ἀνοίξατε τὰς θύρας τῆς διὰ νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἥλιος. Ὁ,τι ἔκρυσεν ἐκεῖ μέσα ὁ Θεὸς ὑπῆρξεν ἀρχικῶς ὠραῖον καὶ καθαρὸν, πρὶν τὸ μολύνῃ ἡ ἀσχημία. Αἱ ἄλλαι θρησκείαι διὰ νὰ καθαρίσουν τὴν ψυχὴν τὴν ἐκολόβωσαν. Σεῖς σεβασθῆτε ὅ,τι ἐκλείσεν ἐκεῖ ὁ Δημιουργός. Προσκυνήσατε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν γαλήνην καὶ τὴν πραότητα, προσκυνήσατε ὁμως καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μανίαν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν. Μὴ λησμονεῖτε ὁμως ὅτι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ γαλήνη καὶ ἡ πραότης καὶ ἡ ὀργὴ καὶ ἡ μανία καὶ ἡ ἐπιθυμία σας πρέπει νὰ εἶναι ὠραῖαι καὶ καθαραὶ. Ἡ ἄσχημος ἀγάπη ὑβρίζει τὸν Δημιουργὸν ὅπως καὶ ἡ ἄσχημος ὀργή. Ἀφήσατε τὸ φῶς τῆς ἀνατολῆς νὰ χυθῇ εἰς τὴν ψυχὴν σας καὶ ἡ ψυχὴ σας θὰ καθαρῆσθῃ.

Καὶ ἀφοῦ λούσετε τὴν ψυχὴν σας ἐξέλθετε εἰς τὴν Ὁραίαν Πύλιν. Οἱ πιστοὶ καὶ οἱ προσήλυτοι καὶ οἱ κατηχούμενοι θὰ φέρουν τὴν πεινάν των καὶ τὴν δίψαν των πρὸς ὑμᾶς. Σεῖς θὰ κορέσετε τὰ χεῖλη των μὲ τὸ μάννα τοῦ Ὁραίου. Μὴ λησμονεῖτε ποτὲ ὅτι οὐκ ἐπ' ἕρπον μόνον ζήσεται ἄνθρωπος. Σεῖς θὰ δώσετε τὸν ἕρπον ὁ ὅποιος τρέφει καὶ τὰ σάρκας αἱ ὁποῖαι δίδουν τὸ αἷμα, ἀλλὰ θὰ δώσετε καὶ τὸν οἶνον ὁ ὅποιος εὐφραίνει τὴν καρδίαν καὶ στηρίζει τὰ γόνατα τῶν γερόντων καὶ τὰ πνεύματα τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν μέθην καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ τοὺς αἰθέρας οἱ ὅποιοι γεννοῦν τὰ παραληρήματα, καὶ τοὺς ὁπούς οἱ ὅποιοι φέρουν τὸν ὕπνον.

Ὁ ὕσσωπος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς καθαριότητος ἄς μὴ μαρανθῇ ποτὲ εἰς τὰς χεῖράς σας, ἀλλὰ καὶ ἡ ρομφαία ἡ ὁποία φονεύει καὶ ἡ σκαπάνη, ἡ ὁποία κρημνίζει ἄς μὴ σκωριάσῃ ποτὲ εἰς τὴν δεξιάν σας. Διότι ὁ δρόμος ὑμῶν εἶναι μεστὸς ἀπὸ ἀκάνθας καὶ τριβόλους. Κρύψατε βαθύτατα τὴν εὐσπλαγχνίαν εἰς τὰ στήθη σας, ὡσάκις συναντᾶτε τὴν Ἀσχημίαν εἰς τὸν δρόμον σας, διότι πρέπει νὰ χύσετε αἷμα ἐνώπιόν σας καὶ διότι πρέπει νὰ κρημνίσετε ὅ,τι ἐπλάσθη ἄσχημον, ἢ ὅ,τι ἀνεστηλώθη ἀκάθαρτον ἢ ὅ,τι ἐκτίσθη βάνανσον καὶ χυδαῖον.

Καὶ ὅταν δύῃ ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἄνθη λιποθυμοῦν εἰς τοὺς κλώνους των, διότι εὐωδίασαν πολὺ ὄλην τὴν ἡ-

μέραν, καὶ τὰ χρώματα ἀποθνήσκουν, διότι ἐρωτεύθησαν καὶ ἠνώθησαν πολὺ ὑπὸ τὸ φῶς, περιπατήσατε μεταξὺ τῶν νοσταλγικῶν μαρμάρων, ἐπάνω ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπέρασεν ἡ πνοὴ τῆς ὡραίας ζωῆς. Καὶ τὰ μάρμαρα θὰ σᾶς ὁμιλήσουν διὰ τὰς ὡραίας θλίψεις καὶ τὰς ὡραίας ὀρμᾶς, καὶ θὰ σᾶς μνήσουν εἰς τὴν εὐγένειαν τῶν κινήματων καὶ θὰ σᾶς ἀποκαλύψουν τὰς «μοιραίας γραμμὰς» αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν ψυχὴν τῶν πραγμάτων καὶ τὰς ὁποίας συλλαμβάνει ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ καλλιτέχνου. Καὶ θὰ μάθετε τότε ὅτι δὲν πρέπει νὰ στεναίξετε ὅλους τοὺς στεναγμοὺς καὶ νὰ πονῆτε ὅλους τοὺς πόνους καὶ νὰ μορφαίξετε ὅλους τοὺς μορφαομοῦς, καὶ νὰ θλίβεσθε ὅλας τὰς θλίψεις καὶ νὰ ὀρμᾶτε ὅλας τὰς ὀρμᾶς καὶ νὰ ἐπιθυμῆτε ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ νὰ ζῆτε ὅλην τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν ζῆ τὸ πλῆθος. Διότι δὲν ἐκλήθητε ναυξήσετε τὴν ὀδύνην καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὸν γέλωτα τοῦ κόσμου, διότι ἐκλήθητε ν' αὐξήσετε μόνον τὴν ὡραιότητα.

Καὶ ἔπειτα θὰ ἐστρεφόμην πρὸς τὰ πλῆθη τὰ διψασμένα τὰ πλημμυροῦντα τὸν ναὸν καὶ θὰ τοὺς ἔλεγα :

Ἄνοιξατε τὸ στήθος σας καὶ λουσιθῆτε εἰς τὸ φῶς τὸ ὁποῖον καταβαίνει θαμβὸν καὶ ἥπιον ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ ὑελώματα τοῦ θόλου, διότι εἶναι τὸ φῶς τὸ ὁποῖον δὲν θαμβώνει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ φῶς τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ τὴν δύναμιν εἰς τὴν ὄρασίν σας νὰ βλέπη εἰς τὰ ὡραῖα σκιόφωτα τῆς ζωῆς. Καὶ ἀκούσατε τοὺς μακρυνοὺς ἤχους τῆς ἄρπας, οἱ ὁποῖοι φθάνουν σβυσμένοι μέσα ἀπὸ τὰ παχύτατα καταπειάσματα τοῦ ἱεροῦ, διότι εἶναι οἱ ἤχοι, οἱ ὁποῖοι ἀπαλύνουν τὴν ἀκοήν, οἱ ἤχοι οἱ ὁποῖοι θὰ δώσουν τὴν δύναμιν εἰς τὰ ὠτά σας νὰ ἐνωτίζωνται τὰς κρυφὰς μελωδίας, αἱ ὁποῖαι πλανῶνται κάτω ἀπὸ τὰς σκοτεινὰς ἀναδενδράδας καὶ ρυτιδώνουν τὴν σκιερὰν πλάκα τῶν ἀποκρύφων νερῶν. Καὶ ἔπειτα ἀκολουθήσατε τοὺς ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν ὁμοιάζουν μὲ σᾶς, διότι σεῖς πρέπει νὰ ὁμοιάσετε μὲ τοὺς ἱερεῖς σας καὶ ὄχι οἱ ἱερεῖς νὰ ὁμοιάσουν μὲ σᾶς. Καὶ ὅταν ὁμοιάσετε μὲ τοὺς ἱερεῖς σας θὰ γαλήσετε τὴν ὁμοιότητα ἢ ὁποῖα φέρει πρὸς τὸν παράδεισον τοῦ Ὁραίου. Διότι οἱ ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι στεναίξουν ὅπως στεναίξετε καὶ κινῶνται ὅπως κινεῖσθε καὶ μορφαίξουν ὅπως μορφαίξετε καὶ χαίρονται τὴν χαρὰν σας δὲν διαφέρουν ἀπὸ σᾶς. Διότι τὸ ρᾶσον δὲν κάμνει τὸν ἱερέα καὶ διότι οἱ ἱερεῖς πρέπει νὰ βαδίζουν ἐμπρός, διότι εἰς αὐτοὺς ἐδόθη ἡ κλεῖς, ἡ ἀνοίγουσα τοὺς ὡραίους παραδείσους.

Καὶ οἱ ἱερεῖς σας θὰ σᾶς διδάσκουν τὰς γλώσσας, μὲ τὰς ὁποίας ὁμιλεῖ ἡ φύσις, τὰς γλώσσας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Μεσημβρίας καὶ τῆς Δεΐλης καὶ τοῦ Μεσονυκτίου. Διότι ὑπάρχουν φωναὶ τὰς ὁποίας δὲν ἀκούουν τὰ ὠτά καὶ χρώματα τὰ ὁποῖα δὲν βλέπουν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ αὐραὶ αἱ ὁποῖαι φιλοῦν ἀδιόρατοι τὰς ἐπιδερμίδας. Ἄπὸ τὸ φίλημα τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὰς ὑψηλὰς πέτρας καὶ ἀπὸ τὸ φίλημα τῆς Μεσημβρίας εἰς τοὺς ὠρίμους στάχεις καὶ ἀπὸ τὸ φίλημα τῆς Δεΐλης εἰς τὰ φύλλα τῶν μενεξέδων καὶ ἀπὸ τὸ φίλημα τοῦ Μεσονυκτίου εἰς τὰ νερά τῶν σπηλαίων ἀναθυμᾶται ἡ μουσική, ἡ ὁποία φεύγει ταχεῖα πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐκεῖνοι κρατοῦν τὴν μυστηριώδη κόγχην ἢ ὁποῖα κλέπτει καὶ δεσμεύει τοὺς ἤχους, τοὺς φεύγοντας πρὸς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἡ κόγχη βομβεῖ τὸν μυστικὸν ψίθυρον τῆς ζωῆς καὶ διηγεῖται τί λέγουν αἱ σκιαί, αἱ ὁποῖαι

πλανῶνται ἐπάνω εἰς τὰς κλιτύας τῶν βουνῶν καὶ τί τραγουδοῦν τὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα μαδοῦν ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς πλατάνους εἰς τὸ νερὸν τῶν ποταμῶν, καὶ τί θρηνοῦν τὰ κλειστὰ παράθυρα τῶν ἐρημωμένων σπιτιῶν εἰς τὸ λυκόφωσ καὶ τί μνηοῦν τὰ μεγάλα ἰστία, τὰ ὁποῖα χάνονται εἰς τὸ βάθος τοῦ πελάγους.

Ἀκολουθήσατε τοὺς ἱερεῖς ποῦ κρατοῦν τὴν μυστηριώδη κόγχην ἢ ὁποῖα ἐγεννήθη εἰς τὰ βάθη τοῦ παρθένου Ὁκεανοῦ, μακρὰν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου. Καὶ αὐτοὶ θὰ σᾶς δεῖξουν ὅλας τὰς θύρας, αἱ ὁποῖαι ἀνοίγονται πρὸς τὸ Ἰδανικόν, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὄργισμένα σύννεφα καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ κωδιονοστάσια καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ὑψηλοὺς ἰστοὺς ποῦ σαλεύουν εἰς τὸ πέλαγος. Ἀκολουθήσατε τοὺς ἱερεῖς σας. Αὐτοὶ θὰ σᾶς φέρουν εἰς τὸ μακρυνὸν περιγιάλι, ὅπου ἀπλώνεται ἡ θάλασσα ἢ βρέχουσα τὰς ὡραίας νήσους τοῦ αἰωνίου πρασίνου. Ἐὰν ἔχετε πίστιν εἰς τὸ Ὁραῖον θὰ βαδίσετε ἐπὶ τῶν κυμάτων ὅπως ὁ Ραβῆ. Πιστεύετε καὶ μὴ ἐρευνᾶτε. Διότι ἐὰν ἐρευνήσετε, τὰ κύματα θ' ἀνοιχθοῦν καὶ θὰ σᾶς καταπίουν. Καὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς θὰ σᾶς φέρουν εἰς τὴν μεγάλην ὁδόν, πίσω ἀπὸ τὴν ὁποίαν βοῖζει ἡ ἄσχημος ζωὴ, εἰς τὴν ὁδὸν ἢ ὁποῖα φέρει πρὸς τὰ χρυσᾶ φοινικόδενδρα. Ἀκολουθήσατε μὲ πίστιν τὰ ἴχνη τῶν ἱερέων, διότι ἐὰν στρέψετε ὀπίσω τοὺς ὀφθαλμοὺς σας θὰ μεταβληθῆτε εἰς στήλην ἄλατος.

Ἡ Πίστις κρατεῖ τὰς κλεῖδας τῆς Ἀποκαλύψεως, διότι ἡ Πίστις εἶναι Ἀγάπη καὶ τὸ Ὁραῖον εἶναι ἡ Ἀποκάλυψις καὶ οἱ ἐξηγοῦντες τὸ Ὁραῖον εἰς τὰς τριόδους, ὅπου κινῶνται τὰ σμήνη τῶν περιέργων, κλείουν τὰς πύλας τῆς Ἀποκαλύψεως. Δι' αὐτὸ εἶπα, ἀκολουθήσατε τοὺς ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι δὲν ὁμοιάζουν μὲ σᾶς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν τὴν περιέργειαν τῶν παιδίων καὶ τὴν φλυαρίαν τῶν γυναικῶν καὶ τὴν ἀπιστίαν τῶν σοφῶν, ἀλλ' ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀπὸ τὰ παιδία τοὺς μεγάλους ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἀνοικτοὺς πρὸς τὰ θαύματα, καὶ ἔχουν ἀπὸ τὰς γυναῖκας τὴν τρυφερότητα τῶν ἡμέρων καὶ ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τὸν κόρον τῆς γνώσεως. Καὶ ἂν δὲν εἴμπορητε νὰ ὁμοιάσετε μὲ αὐτοὺς, ἐπιστρέψατε εἰς τὴν γῆν καὶ χαράξατε τοὺς κόλπους τῆς διὰ νὰ δεχθῆ τὸν σπέρρον, ὁ ὁποῖος δίδει τὸν ἄρτον τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν βορὰν τῶν ζώων. Ὁ φυτεύων ἓνα κόκκον σίτου εἰς τὴν γῆν, προσθέτει μίαν ἀκτίνα ὡραιότητος εἰς τὴν φύσιν, ἐνῶ ὁ φωνασκῶν μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὁραίου ὑβρίζει τὸν Θεόν.

Αὐτὰ θὰ ἔλεγα μὲ φωνὴν γλυκυτάτην πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς τὸ πλῆθος, ἐὰν εἶχα μακρὰν λευκὴν γενειάδα καὶ ἂν εἶχα τὸ ἓνα πόδι μου εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν φωνὴν τρέμουσαν καὶ σβυνομένην ἀπὸ τὸ φύσημα τοῦ θανάτου, διότι δὲν θὰ εὐρίσκετο κανεὶς νὰ μὲ λιθοβολήσῃ.

Παῦλος Νιρβάνας

ΑΠΟ ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ,"

ΤΟΥ ΠΑΡΑΘΩΡΩΠΟΥ

—Τί ἔχεις καὶ βαριοκουνεῖς,
Ω καρδιά μου, ἀπάνου κάτου;
Θέλεις κάτι ὡς ἔρωτα ἢ
Κάτι ὡσάν σιγῆ θανάτου;

—Θέλω κάτι ὡς ἔρωτα
Καὶ κάτι ὡς σιγῆς γαλήνη
Νέκρας θέλω ἀκίνησιὰ
Μέσα στῆς ζωῆς τῆ δίνῃ.

Θέλω μνημῆμα νὰ κρυφτῶ
Καὶ καρδιά πού νὰ μὲ νοιώσῃ...
Ποιός βασιτᾶ νὰ τ' ἀρνηθῇ;
Ποιός μπορεῖ νὰ μοῦ τὰ δώσῃ;
Μυτιλήνη. Θ. Θεοδωρίδης

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

Η "ΡΕΑ,, ΤΟΥ ΣΑΜΑΡΑ

Τὸ νέον αὐτὸ ἔργον, περὶ τοῦ ὁποίου ἐνθουσιωδέστατα ἐξεφράσθησαν οἱ μουσικοὶ κύκλοι τῆς Εὐρώπης, τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ μεγάλου Ἑλληνος μουσουργοῦ, ἀφοῦ ἐθριάμβευσεν ἐπευφημηθὲν παταγωδῶς εἰς τὰ ἀπαιτητικώτατα θέατρα τῆς Φλωρεντίας, Πάρμας, Ρώμης, Σκάλας τοῦ Μιλάνου, πολλῶν Εὐρωπαϊκῶν μεγαλουπόλεων καὶ τοῦ Καίρου τῆς Αἰγύπτου, ἐπαίχθη τέλος πάντων τὸν παρελθόντα Μάϊον καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως εἶχον ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν προηγουμένην μου, τελευταῖα ὅμως ἐδῶ, ἴσως διότι ὁ Συνθέτης αὐτοῦ ἐπεφύλασσε τὴν περι-

βλεπτοτέραν θέσιν ἐπὶ τοῦ στεφάνου τῆς δόξης του διὰ τὰς δάφνας τῆς πατρίδος του. Κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν δοθεῖσαν τὴν 24ην — καὶ τὸ θαῦμα τὸ εἶδον μὲ τὰ μάτια μου — δὲν ἔμεινε θέσις κενὴ ἐπὶ τῆς εὐρυχωροτάτης πλατείας τοῦ Δημοτικοῦ, αἱ δὲ μεγαλότοξοι καὶ ἀλληλεπίθῃτοι πυκναὶ σειραὶ τῶν θεωρῶν μέχρι τοῦ ὑπερφύου ἐγγίζοντος τὴν ὑψηλοτέραν ὄροφὴν τοῦ θεάτρου ἔτριζον ἀπειλητικῶς ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀσφυκτικῶς συμπυκνωμένων θεατῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ἀνδρέου, ὁ Πρωθυπουργός, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας μετὰ τῆς συζύγου του, πολλοὶ βουλευταὶ καὶ ἐπίσημοι καὶ ὁ ἀφρὸς τοῦ κάλλους καὶ τοῦ πνεύματος. Διὰ τὴν δευτέραν τοῦ ἔργου ἄς δουλεύσῃ πλέον ἡ φαντασία· ἀρκεῖ νὰ εἴπω μόνον ὅτι αἱ πρωτοφανεῖς ὑπερογκοὶ τιμαὶ τῶν 100 καὶ 15 δραχμῶν ἠλαττώθησαν εἰς τὸ τέταρτον.

Ὅλοι παρηκολούθησαν τὸ ἔργον μὲ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐχειροκρότησαν τὸν συνθέτην του μὲ ἀκράτητον ἐνθουσιασμόν. Τόσον, ὅπου κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν ἐλέχθη ἀκόμη ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἄναξ καὶ ὁ λιοφιλέστατος Πρωθυπουργὸς ἐζήλευσαν τὴν τύχην τοῦ μεγάλου Ἑλληνος μουσουργοῦ.

*
**

Ἐδῶ δὲν θὰ ἦτο καθόλου ἄσκοπος μία σύντομος ἀνασκόπησις τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου καθόλου τοῦ συνθέτου. Ἐπτανήσιος, ὅπως πολλοὶ μεγάλοι τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, ὁ Σπῦρος Σαμάρης ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὴν Κέρκυραν, πατρίδα τοῦ Βαλαωρίου καὶ δευτέρα πατρίδα τοῦ Σολωμοῦ. Εἰς ἡλικίαν 12 ἐτῶν ἔμεινε ὀρφανὸς πατρὸς, ὀργῶν δὲ πρὸς μουσικὴν μάθησιν κατηλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ κατετάχθη εἰς τὸ Ὄδῆιον. Τρία ἔτη παρηκολούθησε τὰ μαθήματα τοῦ καθηγητοῦ Σταγκαπιάνου καὶ τὸ 1887 ἤρχισε τὸ συνθετικὸν του στάδιον. Εἰς διάστημα πέντε ἐτῶν συνέθεσε τὰ τεμάχια «Φαντασία διὰ πιάνου», «Σερενάτα διὰ πιάνου», «Μελαγχολικαὶ σκέψεις», «Τερτσέτο», «ἡ Νεότης», «Ἀπόκρεω τοῦ 1880», μία «Σονάτα διὰ βιολι καὶ πιάνου», καὶ «Ave Maria». Τὸ 1882 μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου τελειοποιηθεὶς εἰς τὴν τέχνην παρὰ τοῦ διασήμεου καθηγητοῦ Ντελιμπ δὲν ἐδράδυνε νὰ καταστῇ γνωστότατος εἰς τοὺς μουσικοὺς κύκλους καὶ τὴν ὑψηλὴν Κοινωνίαν καὶ νὰ ἐκλεγῇ παμψηφεί μέλος τῆς «Ἀκαδημαϊκῆς Ἐταιρίας τῶν Μυστῶν τοῦ Ἀπόλλωνος». Ἀπὸ ἐδῶ ἡ τέχνη τοῦ Σαμάρου ἀρχίζει νὰ ἐφελκῆ τὴν προσοχὴν τῶν Μεγάλων. Εἰς ἓν ἔτος συνθέτει τέσσαρα «Ἀνατολικά τεμάχια», «Ρομάντσα», καὶ τὸ πρῶτον τρίπρακτον μελόδραμά του «Μετζέτ» καὶ τὸ 1885 παρουσιάζει τὸ «Γκιταράτα» κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ ὁποίου ἔτυχε τοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τῶν συγχορηγιῶν τοῦ μεγάλου Γκουνῶ. Ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ 1906 ὁ Ἑλλην μουσουργὸς ἐμφανίζεται εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον μὲ τὰ ἔργα του «Φλώρα Μιράμπιλις», «Μάρτυς», «Μαμζέλ Μπελίλ»,

καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα καὶ ἐχάρισαν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Συνθέτου. Ὁ Σαμάρας ἐμελοποίησε καὶ τὸν ὕμνον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων τοῦ Παλαμᾶ. Τὸ τελευταῖον ἔργον του εἶνε ἡ «Ρέα», ἡ ὁποία πρώτην φοράν ἐπαίχθη εἰς τὸ θέατρον τῆς Φλωρεντίας· ἐτοιμάζει δὲ καὶ ἄλλο μὲ τὸ ὄνομα «Τούγκρα», τὸ ὁποῖον ἄγνωστον, ὡς ἔγραψα καὶ προηγουμένως, ποῦ καὶ πότε θὰ πρωτοπαρασταθῆ. Εἰς τὰ δύο τελευταῖα ἔργα του εἰσάγει καὶ ἑλληνικὰ μοτίβα· καὶ αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ πιστεύω ὅτι ὁ Ἕλλην Συνθέτης ἐνθυμήθη τέλος πάντων καὶ τὴν πατριίδα του. Ἄς ἐλπίσωμεν!

*
* *

Μετὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν παρέκδοσιν ἐπὶ τοῦ βίου καὶ ἔργου καθόλου τοῦ συνθέτου ἐπανέρχομαι εἰς τὴν «Ρεάν».

Ἐνα τρίπρακτο μελόδραμα, τοῦ ὁποῖου ἡ ὑπόθεσις ἐξελίσσεται εἰς Χίον κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα, εἰς μὲν τὰς δύο πρώτας πράξεις ἐντὸς τοῦ σταδίου, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν παρὰ τὴν παραλίαν.

Ὁ Ἕλλην Λυσίας νικᾷ εἰς τοὺς τελουμένους ἀγῶνας καὶ ἀποφασίζεται νὰ στεφανωθῆ ὑπὸ τῆς Δάφνης θυγατρὸς καὶ τῆς Ρέας συζύγου τοῦ ἀρχοντος τῆς νήσου Σπινόλα. Παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν κατὰ τὸ στεφάνωμα γεννᾶται τρελλὸς ἔρωσ μεταξὺ τοῦ Λυσίου καὶ τῆς Ρέας. Ὁ Ἐνετὸς πριμηκήριος Γουάρκας τὰ ἀνακαλύπτει ὅλα καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐκλύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν Ρεάν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἄλλοτε εἶχε περιφρονηθῆ. Ἄλλ' ἀποτυγχάνει καὶ θέλων νὰ ἐκδικηθῆ δίδει εἰς αὐτὴν τὸ χαμένο δαχτυλίδι τῆς, εἰς ἕνα μαργαριτάρι τοῦ ὁποῖου ἔχει κλεισμένον θανατηφόρον ἄρωμα.

Κατὰ τὴν δύσιν τῆς ἰδίας ἡμέρας γίνεται ἡ ἐρωτικὴ ἐκμυστήρευσις τῶν δύο ἐραστῶν ἐντὸς τοῦ σταδίου, ὅπου πάλιν τοὺς ἀνακαλύπτει ὁ Γουάρκας.

Ὁ Σπινόλας ἀποφασίζει νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Λυσίου καὶ κατὰ σύστασιν τοῦ Ἐνετοῦ πριμηκήριου ζητεῖ τὴν γνώμην τῆς Ρέας, ἡ ὁποία ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ τῆς προτείνει νὰ ἐρωτηθῆ πρῶτον ὁ Λυσίας. Αὐτός, μόλις τοῦ γίνεται ἡ πρότασις, τὴν ἀποκρούει μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἀπατηθεὶς εἰς τὸν κρῶτον ἐρωτᾶ του ὠρκίσθη νὰ μὴ νυμφευθῆ καὶ φεύγει λέγων ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς μέρη μακρυνά. Ἀργότερα συναντῶνται οἱ δύο ἐρασταὶ καὶ συμφωνοῦν ν' ἀναχωρήσουν μαζί. Ὁ Γουάρκας τοὺς ἀνακαλύπτει πάλιν καὶ ὑπόσχειται εἰς τὴν Ρεάν νὰ μὴ τοὺς φανερώσῃ, ἂν τοῦ παραδοθῆ. Αὐτὴ θυμώνει καὶ πληγώνει εἰς τὸ μέτωπον μὲ μίαν καρφίτσαν τὸν πριμηκήριον, ὁ ὁποῖος ἀποφασίζει πλέον νὰ φονεύσῃ τοὺς δύο ἐραστάς.

Τὸ πλοῖον εἶνε ἔτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ, ὅποτε καταφθάνει εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἡ Ρέα. Οἱ δύο ἐρασταὶ ἐναγκαλίζονται ἀλλήλους καὶ παραδίδονται εἰς φλογερῶτατα ἐρωτικὰ φιλήματα. Αἴφνης ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Γουάρκα: «Φθάνουν πλέον τὰ φιλιὰ! Ἦλθεν ὁ θάνατος! Ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐκδικήσεως!» Ὁ Λυσίας ὀρμᾷ

ΤΡΕΛΛΕΣ ΧΑΡΕΣ

Τρελλές χαρές πού ἀόριστα στό ἄπειρο πλανᾶστε
καὶ σβύνετε σὲ μιὰ στιγμὴ σὰν ἄστρο τῆς αὐγῆς,
Σιὸ διάβα σας τ' ἀτέλιωτο κι' ἀπὸ ἐδῶ περάστε,
νὰ μοῦ θυμῆστε θέλητρα προτερυνῆς ζωῆς.

Σὰν ὄνειρο μιανῆς νυχτιᾶς γυρνᾶτε κι' ἐδῶ πέρα
ὅπως γυρνούσατε καὶ πρὶν ἀσύλληπτες χαρές.
Καὶ φέρτε μου μι' ἀνέφελη δροσολουσμένη μέρα,
γὰ νὰ μοῦ διώξῃ θλίψες μισητὲς καὶ συμφορές.

Ὅνειρεμένες μου χαρές! ποῦ μιὰ φορά σὲ μένα
πετούσατε ἀνάλαφρα σὰν τούρανοῦ ἀγγελούδια,
καὶ μοῦ σκορπούσατε ὄνειρα καὶ χάρδια ζηλεμένα
ὅπως σκορπίζει ἡ αὐγὴ τὴν πάχνη σιὰ λουλούδια.

Τώρα γιατί μ' ἀφήσατε καὶ ποῦ ἄλλοῦ πετᾶτε;
ποιοὺς ἄλλους νὰ χαϊδεύετε μ' ἐλπίδες μαγεμένες;
Στὸν γυρισμό σας κι' ἀπὸ δῶ γλυκειὲς χαρὲς περνᾶτε
νὰ μοῦ θυμῆστε ἀξέχαστες ἡμέρες περασμένες,
Ἄχνα (Κύπρου)

Στυλιανὸς Γ. Θεοχαρίδης

κατὰ τοῦ Γουάρκα ἀλλὰ πληγώνεται ὑπ' αὐτοῦ
εἰς τὸ στήθος καὶ πίπτει νεκρός. Ὁ ἄτιμος φονεὺς ἐπιτίθεται πάλιν λάγνος κατὰ τῆς Ρέας ἀλλ' ἀποτυγχάνει καὶ ἀπέρχεται γελῶν σατανικώτατα. Ἐκείνη δὲ πίπτει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἐραστοῦ τῆς καὶ ἀρχίζει νὰ τὸν φιλῆ σὰν τρελλή. Ἐν τούτῳ εἰσπνέει τὸ δηλητηριῶδες ἄρωμα τοῦ δαχτυλιδίου τῆς καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀναισθησίας. Τὴν στιγμὴν οὕτῃ ἔρχεται ἡ Δάφνη μὲ τὰς φίλας τῆς καὶ ραίνουν τοὺς δύο ἐραστὰς μὲ λουλούδια. Ἡ κόρη ἐννοεῖ τοὺς ἐρωτὰς τῆς μητρὸς τῆς καὶ ἀπομαρῦνεται μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

*
* *

Αὐτὴ εἶνε ἡ ὑπόθεσις τῆς «Ρέας», ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος ἐκτιλίσειται ἴηρεμα καὶ ἀπαλὰ καὶ πρὸ παντὸς φυσικά. Τὸ ἔργον εἶνε ρεαλιστικὸν πέρα ὡς πέρα καὶ ἀνθρώπινον. Πουθενὰ σὶ ἄγρια καὶ ὑπεράνθρωποι καὶ ἀφύσικοι καὶ ἀκατανόητοι ἀποχρώσεις τῆς Βαγνερείου Μουσικῆς. Τόνος ποικίλος, ρυθμὸς κυματιστός, μελωδία χρωματιστὴ, ἀρμονία εὐγενῆς καὶ πλουσιωτάτη. Ἡ μουσικὴ ἐν γένει τῆς «Ρέας» εἶνε πολίχρωμος, λεπτὴ καὶ ἠχηρά, διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ὁποίας χρειάζεται αὐτὴ γυμνασμένον καὶ ψυχὴ πολὺ εὐγενῆς καὶ εὐαίσθητος. Μ' ὅλον τοῦτο ὅμως συνεκίνησε ὅλους ἀνεξαιρέτως πρῶτον διότι εἶνε ἔργον Ἕλληνος καὶ δεύτερον διὰ τὰ εἰρηθμότατα ἑλληνικὰ μοτίβα του εἰς τὴν εἰσαγωγήν, εἰς τὸ ἰντερμέτζο τῆς πρώτης πράξεως, εἰς τὸ πρελούντιο τοῦ χοροῦ καὶ εἰς τὴν τρίτην πράξιν. Κάπου κάπου ἀκούεται καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ:

Καράβιν ἦλθε ἀπὸ τὴ Χιὸ
Μὲ τὴν βαρκούλες του τὴν δύο.

Αὐτὰ τὰ ὀλίγα δὲν εἶνε κριτικὴ· εἶνε μιὰ πολὺ πολὺ ἐλαφρὰ ἀπήχησις τῆς γνώμης τοῦ μουσικοῦ

κόσμου, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποίου ὁ Συνθέτης τῆς Ρέας εἶνε τεχνίτης δυνατός, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ ὑποτάσσει τὴν λυρικήν ψυχὴν του εἰς τὴν τέχνην του καὶ τὴν ὀρχήστραν στὴν παγκέττα του. Ὁ Σαμάρας δοξάζει σήμερον τὴν Ἰταλίαν, κατὰ βάθος ὅμως ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅλα τὰ παράπονα τῶν μεμψιμοιρῶν.

Δ. Π.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Ἰταλοὶ λόγιοι φιλέλληνες.

Ὁ ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας φιλέλλην καὶ σοφὸς καθηγητὴς κ. **Giuseppe Barone**, περὶ τοῦ ἔργου τοῦ ὁποίου ἔγραψεν εἰς τὸν 9ον ἀρ. τῆς «Χαραυγῆς» ὁ συνεργάτης μας κ. Ν. Σαντοριναῖος, εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς στείλῃ ἐσχάτως δύο σειρὰς τῶν ἔργων του, τὰ ὁποῖα διακρίνει βαθεῖα κρίσις, σοφὴ παρατηρητικότης καὶ εὐρεῖα ἀντίληψις δι' ἕκαστον θέμα πού πραγματεύονται.

Πολλὰ ἐκ τῶν ἔργων τούτων εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν καὶ γλώσσαν τὴν ὁποίαν ἄριστα γνωρίζει ὁ εὐρυμαθὴς καὶ ἐγκυκλοπαιδικώτατος συγγραφεὺς, διακρίνονται δὲ τῶν ἄλλων τὰ ἐξῆς: Μία θαυμασία μελέτη περὶ τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ· ἕτερα τοιαύτη διὰ τὸ ἐθνικὸν μας ποίημα τὸν Ἐρωτόκριτον μέθοδος πρὸς ἐκμάθησιν τῆς νεωτέρας ἑλλ. γλώσσης, εἰς τὴν ὁποίαν παραθέτονται ἑλληνιστὶ πολλὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Τυπάλδου, τοῦ Ζαλοκώστα, τοῦ Χριστοπούλου, τοῦ Παράσχου, τοῦ Καμπούρογλου καὶ πολλὰ κλέφτικα τραγούδια συνοδευόμενα ὑπὸ Ἰταλικῶν μεταφράσεων· σπουδὴ τῆς νεωτέρας ἑλλ. γλώσσης, ὅπου γίνεται μία ὠραία καὶ πολὺ ἐξυπνὴ ἀντιπαραβολὴ τῶν τύπων τῆς καθαρνούσης καὶ τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης· σύγχρονα ἑλλ. τραγούδια μεταφρασμένα ἰταλιστὶ καὶ ἄλλα.

Εἰς προσεχὲς τεῦχος τῆς «Χαραυγῆς» θέλομεν δημοσιεύσει τὴν «Ράβδον τοῦ βωβοῦ» ἕνα χαριτωμένο διήγημα ἐκ τοῦ κινεζικοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχει μεταφράσει εἰς τὸ γαλλικὸν ὁ πολυμαθὴς καὶ πολὺγλωσσος καθηγητὴς, μὲ προλεγόμενα περὶ τῆς κινεζικῆς λογοτεχνίας.

Συγχαίροντες ἀπὸ καρδίας τὸν σοφὸν καθηγητὴν, τοῦ ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας διαφωτιστικὰς μελέτας του, διὰ τῶν ὁποίων μεταδίδει καὶ καθιστᾷ γνωστὰ τὰ φιλολογικὰ ἔργα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀδελφὴν Ἰταλίαν, ὅπου πολλοὶ τῶν νεωτέρων λογίων καὶ ποιητῶν μας — ὁ Βηλαράς, ὁ Χριστόπουλος, ὁ Ζαλοκώστας, ὁ Κάλβος, ὁ Σολωμός, ὁ Φώσκολος, ὁ Τυπάλδος, ὁ Τερτσίτης, ὁ Μαρτζώκης καὶ ἄλλοι ἑπτὰ ἡσίοι λόγοι — ἔχουν σπουδάσει καὶ ποτισθῆ μετὰ τὰ νάματα τῆς Ἰταλικῆς Ἐπιστήμης καὶ Τέχνης.

Ἐπειδὴ τὰ πρῶτα τεύχη τῆς «Χαραυγῆς» ἔχουν ἐξαντληθῆ, πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἐγγραφέντων καὶ ἐγγραφομένων νέων συνδρομητῶν μας ζητοῦν εὐλόγως ὅλην τὴν σειρὰν ἐξ ἀρχῆς, εἴμεθα ἠναγκασμένοι εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο νὰ κλείσωμεν τὸ α'. τόμον καὶ νὰ ἀρχίσωμεν νέον τοιοῦτον ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς τεύχους τοῦ Ἰουλίου.

Οἱ μέχρι τοῦδε ἐγγραφέντες συνδρομηταὶ καὶ πληρώσαντες ἔτησίαν συνδρομὴν δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτε, διότι θὰ ἔχουν δικαίωμα πάντοτε ἐπὶ 24 φυλλαδίων ἀπὸ οἰονδήποτε ἀριθμὸν καὶ ἂν ἀρχίξῃ ἡ ἐγγραφὴ των.

Εἴμεθα βέβαιαι ὅτι οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Χαραυγῆς» οἱ τόσον ἐκθύμως ὑποστηρίζαντες αὐτὴν θὰ ἐπιδοκιμάσουν τὸ μέτρον μας τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον ἐξ ἀνάγκης προβαίνομεν, ἀφ' οὗ αὐτοὺς μὲν οὐδὲν ζημιώνει, εὐκολύνει δὲ τὸ ἔργον μας, τοῦ ὁποίου αἱ ὑπέρογκοι δαπάναι μόνον μὲ τὴν ἐγγραφὴν νέων συνδρομητῶν δύνανται νὰ καλυφθοῦν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ «ΧΑΡΑΥΓΗΣ»

Α. Μ. Ἀθήνας. Ἐλάβομεν, εὐχαριστοῦμεν θὰ δημοσιευθοῦν προσεχῶς. Σειραὶ δυστυχῶς ἐξηντλήθησαν. — Δ. Π. Ἀθήνας. Περιμένομεν ὡς γράφετε, διὰ τὸ προσεχὲς φυλλάδιον. — Α. Α. Μ. Μόλυβον. Ἐλάβομεν τοπεῖα, εὐχαριστοῦμεν· στείλετε ἂν ἔχετε καὶ ἄλλα. — Π. Ε. Πέτραν. Κον Κ. Σ. εἰς Ἀθήνας θὰ στείλωμεν φυλλάδιον ἀπὸ τὴν 15 Ἰουλίου. — Ν. Ρ. Κυδωνίας. Ἐστείλαμεν ταχυδρομικῶς ὑποσχεθέν. — Μ. Χ. Στείλατε ἂν ἐγκριθῆ. — Α. Α. Ἀδανα. Ἐστείλαμεν καὶ ἄλλας ζητηθείσας ἀγγελίας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον. Εἰς τοὺς νέους συνδρομητὰς θὰ στείλωμεν ἀπὸ τῆς 15ης Ἰουλίου μίαν μόνην σειρὰν ἐστείλαμεν ταχυδρομικῶς διὰ τὸ Club διότι ἄλλαι δὲν μᾶς εὐοίσκονται. — Ι. Σ. Θεῖρα. Ἀναμένομεν. — Ε. Γ. Ρόδον. Ἀναμένομεν ἀπάντησίν σας. — Δ. Β. Νέαν Ὑόρην. Ἐλάβομεν συνδρομὰς. Μυρίας εὐχαριστίας καὶ διὰ τὰ καλὰ λόγια καὶ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας. — Α. Χρ. Χ. Κων)λιν Ἐλήφθη. θὰ δημοσιευθῆ.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομηταὶ ἡμῶν οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν των ὅπως εὐκολύνοντες τὸ ἔργον μας εὐαρεστηθοῦν καὶ τὴν ἀποστείλουν διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἢ οἰουδήποτε μέσου θέλουν.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀναγγείλωμεν ἐν τῇ «Χαραυγῇ» τὴν ἐκδοσὴν νέου των ἔργου ὀφείλουν νὰ ἀποστέλλουν εἰς τὰ γραφεῖά μας δύο ἀντίτυπα τοῦ ἔργου των ἀντὶ ἐνός.

Μόνος ἀντιπρόσωπός μας ἐν Κων)πόλει ὁ κ. Νίκος Καστρινός, Galata, Poste Russe.

Περιοδεύων τῆς «Χαραυγῆς» προσελήφθη ὁ κ. Πραξιτέλης Τσαλίκης, μετὰ τοῦ ὁποίου παρακαλοῦνται νὰ συνεννοοῦνται οἱ ἀπανταχοῦ συνδρομηταὶ μας.

Ἄγορὰ καὶ πώλησις γραμματοσήμων καὶ συλλογῶν οἰασδήποτε ἀξίας. **D. Demetriades**

12 Rue Facon PARIS 13me